

500 lrs

Latv. Ned.

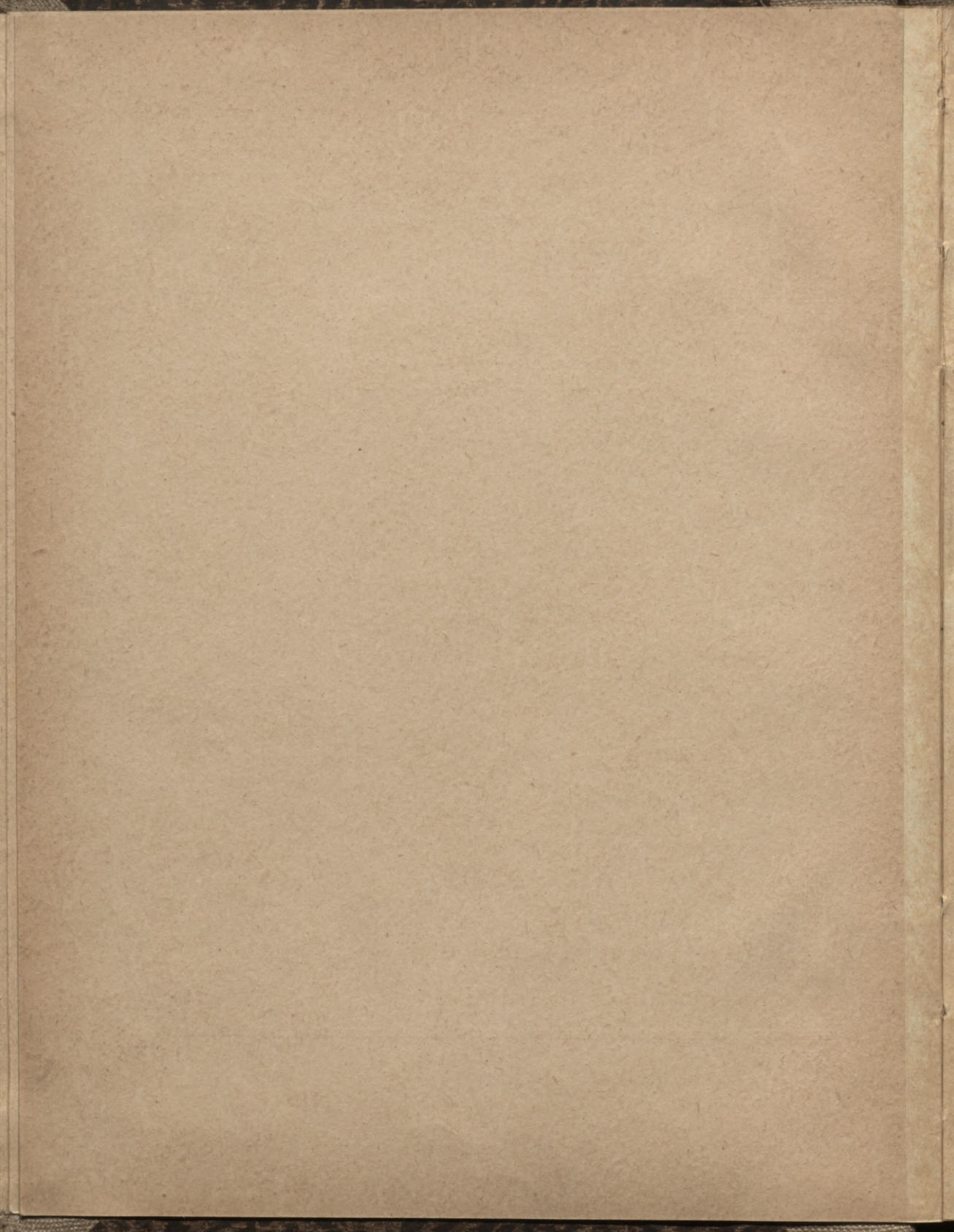
Latvju drāmatisko kursu 25 gadu darbība

1909 — 1934

Rīgā

1935

~~ZA~~

Latv. Ned

Latvju drāmatisko kursu 25 gadu darbība

~~L 225~~

1909 — 1934

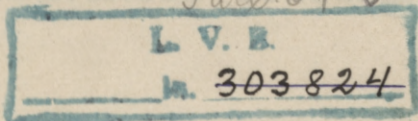

R i g ā

1935

792 (659)

Parb. 64 ✓

0309065316

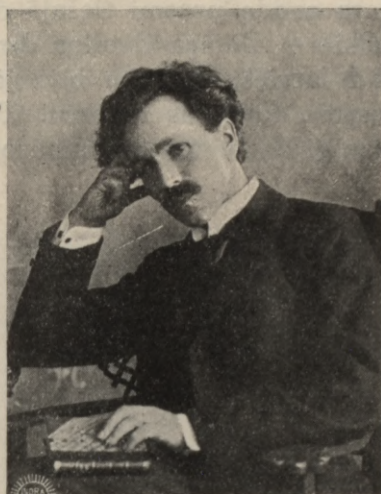
„Latvju Kultūras” spiestuve, Rīgā, Tērbatas ielā 15/17

LATVJU DRĀMATISKO KURSU DIBINĀTĀJI

Jēkabs Ariņš-Duburs
kursu pirmais direktors

Ernsts Kārklīņš-Zeltmatis
kursu taģadējais direktors

Paula Jēger-Freimane.

LATVJU DRĀMATISKO KURSU NOZĪME MŪSU TEĀTRĀ DZĪVĒ

Kad 1909. gada rudenī uzsāka darbību Latviešu drāmatiskie kursi, tie bija jau nobriedusi vajadzība mūsu teātra dzīvē. —

Latviešu teātris dzima tautiskās atmodas laikmeta sajūsmā. Ādolfa Allunāna 15 gadus ilgā direktora darbība Rīgas Latv. biedrības teātrī lika pamatus visai latviešu teātra mākslai, radot drāmatiskās literatūras pirmsākumus, kopojot tēlotājus aktierus un audzinot publiku. Uz šiem prīmīvajiem pamatiem latviešu teātra

mākslas ēku turpināja celt Rode-Ēbelings. Savā 7 gadus ilgajā direkcijas laikā viņš no sastāvā mainīgā amatieņu pulka jau paguva komplektēt profesionālu aktieņu kodolu, pats tiem arī dodams aktieņa aroda prasmi tiešajā darbā un savās privātās stundās. Turpmākie — Pēterā Ozoliņa direkcijas gadi L. b. teātrī jau ir tas laiks, kad latviešu teātrim bija jāizauģ par tautas ģara dzīvi plaši aptveŗoŗu kultūras faktoru. Tad sen jau vairs teātra dzīve neietilpa vienīgi L. b. teātra apmēros. Tā bija jau plaši izzarojusi pa visu

Ludmila Spilberģe
Nacionālā teātra aktrīse

Jānis Ģermanis
Nacionālā teātra premjers

Latviju, un arī Rīģā to cienīgi pārstāja jau otrs lielais teātris — Jaunais Rīģas teātris. Šāda teātra dzīves augŗšana plaŗumā uzlika tai par pienāķumu augŗ arī dziŗumā, un tas nebija nekādā ziņā iespēģams bez augŗtāķ kvalificēta aktieņu kadra. Tās nedaudzās ģeniālās personības, kas augŗstu izvirzījās Rode-Ēbelinga saliedētajā ansamblī, palika arī turpmāķ ģandrīz bez izņēmuma L. b. teātrī. Teātra vienībām, kas dzīma un veidoģās ārpus pēdēģā un arī pamazām ķļuva profesionālas, it dabiski jo dienas jo vairāķ nāķs

rūpēties par sava mākslinieciskā līmeņa celšanu. Iespēju mācīties ārpus tiešā skatuves ikdienas darba latviešu aktieři varēja rast tikai pie šejienes izcilākiem vācu teātra aktieřiem, un šo ceļu ir gājis dažs labs apzinīgāks mūsu vecākās paaudzes aktieris. To gāja savā laikā arī Duburs, kad nespēja realizēt nodomu braukt uz ārzemēm mācīties. Duburs arī bija viens no izcilākiem Rode-Ēbelinga laika aktieřiem, bet viņa dabā iemītošās nemierīga meklētāja tieksmes neļāva tam līdzīgi saviem kollēgām mierīgi, bez pārtraukuma no-

Milda Zilava
Nacionālā teātra aktrise

Paula Baltābole
Bij. Nac. teātra un Dailes teātra aktrise

dzīvot savu aktieřa mūžu L. b. teātra paspārnē. Viņa darbība teātrī noritēja ar lieliem pārtraukumiem, un šais pārtraukuma laikos redzam viņu nodarbojamies ar teātra kritiku, ar teorētiskas dabas teātra jautājumu tizrāšanu. Viņa rakstos izpaužas intelliģence un sava aroda speciālo jautājumu pārzināšana. Šie faktori ietekmēja arī viņa paša praktisko skatuves darbu, piešķirdami tam apzīnātas, sistēmātiskā darbā vingrinātas tehnikas priekšrocības. Viss tas kopā ņemot, ap gadu simteņa sākumu, bija jau izvirzījies Du-

buru par kompetentu un autoritāfīvu personu teātra dzīvē, pie kā ar uzticību griezās tie jaunie aktieři, kas jau apzinājās speciālas skolas lielo nozīmi talanta attīstībā. Tagad to lāgā vairs nevarēja meklēt pie vācu aktieřiem, jo arī latviešu skatuvei jau bija pienācis laiks meklēt pēc latviešu gara cienīgas latviskas izpausmes savos veidojumos. Latviešu dibinātās latviskās vidusskolas, kur mācīja latviešu valodu un literātūru, dziļi modināja un cieši nostiprināja jaunatnē cieņu pret savu valodu un savas tautas īpatnējām gara

Jānis Kārklīņš
Nacionālās operas solists

Kārlis Veics
Dailes teātra aktieris,
pasn. kursos grimu un režijas mākslu

vērtībām. Tie visi bija apstākļi, kas briedināja vajadzību pēc mācības iestādes, kur latviešu aktieris varētu gatavoties latviešu skatuves prasībām.

Šo vajadzību nu ir centušies apmierināt Latviešu drāmatiskie kursi, kuŗu faktiskais ierosinātājs bija rakstnieks un mazo skatuŗju režisors Zeltmatis, kas tai laikā mācījās Berlīnes Reichera drāmatiskās augstskolas režisoru klasē. Lai jaunajam pasākumam būtu vajadzīgā autoritāte un darba veiksmē, Zeltmatis tam ieŗuva

Duburu par direktoru, jo, kā jau aprādīts, Dubura vārds bija garantija lietpratīga un mākslinieciski apģarota darba iespējamībai.

Un Latv. drāmatiskie kursi tiešām izvērtās par pasākumu, kas savos pirmos piecos darba gados, līdz pasaules kaņam, uzsita augstu vilni mūsu mākslas dzīvē. Tie ir devuši latviešu skatuves mākslai lielāko daļu viņa tagadējās vidējās paaudzes labāko pārstāvju. Tie ir tīrījuši mūsu skatuves valodu no izlokšņu, rusismu un ģermanismu sārņiem, mācīdami jaunajiem aktieriem tīru rakstu valodas

Jānis Šaberts
Nacionālā teātra aktieris

Reinis Parnickis
Nacionālā teātra aktieris

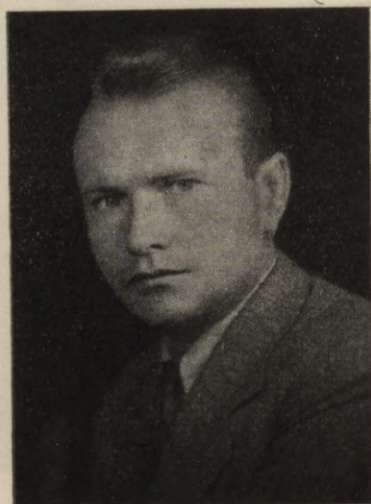
dialektu. Tie ir devuši viņiem speciālas zināšanas izrunas teknikā, deklamācijas teorijā un drāmaturgijā, kā arī vairojuši viņu vispārējās zināšanas tais gara disciplinās, kuņas nepieciešami pārzināt katram intelligentam māksliniekam. Tie ir modinājuši viņos godbijību pret saviem pienākumiem un atziņu, ka tie pilnībā veicami tikai talanta un darba apvienībā. Pateicoties Latv. drām. kursiem arī sabiedrībā pamazām sāka atskārst, ka teātra mākslai ir tāpat

savas speciālas tehnikas prasības, kā visām citām mākslām. Tas cēla aktieņu profesijas cieņu sabiedrībā un mācija augstāk vērtēt viņu darbu un sasniegumus.

Saviļņojums, ko latviešu mākslas dzīvē sacēla Latv. drām. kursi, ar gadiem, protams, norimās, tiem iekļaujoties jau mūsu mākslas dzīves ikdienas parādībās. Tomēr labās tradīcijas un svētīgā ierosme no viņiem ir plūdusi cauri visiem šiem 25 gadiem. Ja mums tagad ir arī citas teātra skolas un kursi, tad arī tos ir vadījusi un palīdz tiem pastāvēt Latv. drām. kursu populārizētā ideja par

Lūcija Valdman-Teichmane
Nacionālās operas dziedone

Tālis Matīss
Nacionālās operas dziedonis

aroda izglītības nepieciešamību aktieņiem. Tie ir jauki nozarojumi no vecā celma, kas visi kopā tiecas augt uz vienu mērķi — latviešu teātra mākslas kultūras pacelšanu. Arī viņu ceļu un līdzekļu starpā nav lielas atšķirības, jo tie vēl tagad pamatdisciplinās bazējas uz Dubura pārbaudītām atziņām un Zeltmata izrunas tehnikas pamatiem. Vistīrākā veidā Dubura tradīcijas, protams, cenšas uzturēt paši Latv. drām. kursi, kas kopš Dubura nā-

ves, 1916. gadā, ir pārgājuši Zeltmata direkcijā. Zeltmatis, kā Dubura tiešais darba un ideju biedrs, ir saņēmis Dubura garīgo atbalstu un cenšas darbā to tālāk pārraidīt teātra jaunajā un visjaunākajā paaudzē.

Tā šie 25 gadi Latvju drām. kursu darbības iezīmējas par svarīgu pioniera darbu mūsu teātra mākslas celšanā nākamajā jaunajā attīstības posmā, kur apzinīgā radišana stājas neapzinīgās iedvesmes vietā.

Lūcija Neiberģa
Bij. Dailes teātra aktrise

Jānis Priede
Bij. Dailes teātra aktieris

Par vispārpieejamas drāmatiskas izglītības netiešām pozitīvām sekām vēl jāatzīmē tuvināšana mākslas devēju un mākslas ņēmēju starpā. Jo arī tie drām. kursu apmeklētāji, kas nav pēc tam savu dzīvi saistījuši ar darbu teātrī, nav vis vājā gāisusi sēkla mākslas tīrumā. No tiem pa gadiem komplektējas mākslu sapratēja publika, kas ir tik pat nepieciešams faktors mākslas attīstībai kā paši mākslas jaunradītāji. Prasība pēc laba teātra piespiež teātri par tādu kļūt, un tā arī šai blakus nozīmē Latv. drām. kursi ir runājuši līdz mūsu teātra attīstības vēsturē.

Emils Mačs.

ATMIŅAS PAR DUBURU

(Sakarā ar Latviešu drāmatisko kursu 25 gadu darbības atceri.)

Pārmest atmiņu laipu no šodienas krasta uz taku, kas staigāta gadus 25 atpakaļ, nav viegli. Daudz kas dzisis atmiņu rakstā. Tik baigi un draudoši notikumi pāri mums vēlušies: pasaules karš, bēgļu laiks, revolūcija, lielinieki, vācu okupācija. Bet cik saulaina un gaiša bija šo drausmo notikumu izskaņa: Latvijas, brīvās, neatkarīgās Latvijas tapšana!

Emils Mačs
Dailes teātra aktieris

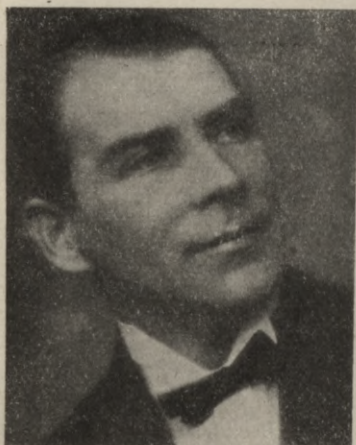

Emilija Viesture
(Jūlijas lomā, Spoku vilcienā)

Līdzī laika steigai grimst vecās un dzimst jaunas atziņas, pārveidojas cilvēku pasaules uzskats attiecībā pret laicīgām un garīgām parādībām. Arī uzskats par mākslu katram laikmetam savs. Bet ir cilvēki, kas it kā apvieno pagātņi ar tagadņi, kas no bijušo, aizgājušo dienu tāluma runā uz mums, šīs dienas cilvēkiem, savu skaidro, nepārprotamo valodu.

Pie šiem, it kā nemirstīgiem, man gribas pieskaitīt pirmo drāmatisko kursu direktoru J. Ā. Duburu. Viņš bij izcila parādība skatuves mākslas nozarē: ievērojams aktieris, režisors un skatuves mākslas pēdāgogs. Par viņu, kā jaunās aktieru audzes veidotāju, varu runāt tikai ar vislielāko cieņu un goddevību.

Duburs viens no pirmiem saprata, ka teātris klūs par īstu mākslas templi un kultūras faktoru tikai tad, ja jauniem aktieriem-māksliniekiem sniegs nopietnu drāmatisku izglītību. Visvienkāršā-

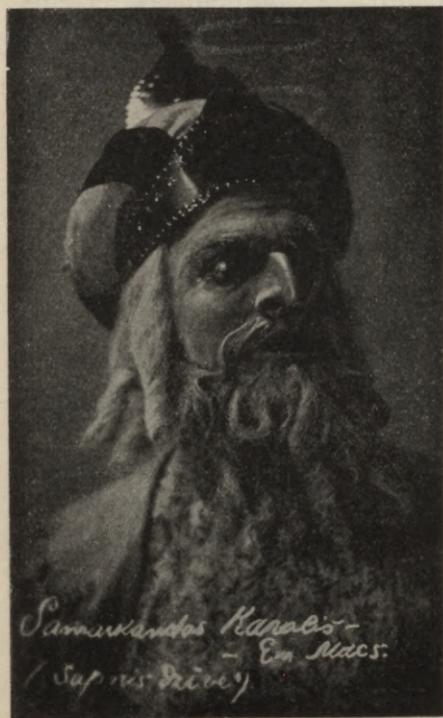
Alfreds Gulbis
Bij. Dailes teātra aktieris

H. Koppe-Veics un K. Veics
Dailes teātrī

kais darbs prasa, lai cilvēks būtu sagatavots savam uzdevumam, bet skatuves dzīvo tēlu veidotāju darbs tak ir daudz atbildīgāks. Šī misija, var teikt, ir pat — svēta. Jo aktierim jābūt ne tikai sava darba pratējam un veiklam darītājam — tas vēl ir ļoti maz! — viņam jābūt tam savdabīgam Dieva izvēlētam un svaidītam cilvēkam — pravietim, kas sludina darbīgos un dzīvos skatuves tēlos mākslas daiļuma patiesību. Māksliniekam jābūt apveltītam arī ar gara dziženumu un cēlumu, viņam jābūt lielam cilvēkam un lielai personībai. Aktiera darbs, pēc būtības, ir atbildības un radošu moku pilns. Viņam daudz ir dots un no viņa daudz arī top prasīts. Daiļu, dzīvu un patiesu formu cēlumos sava aroda cienīgam meistaram viņam

būs būt! Ne tikai prasmes — meistarības prasīja topošais laiks mākslas dzīvē. Bet 25 gadus atpakaļ mums latviešiem vēl nebija nevienas drāmatiskas skolas. Un neviļus uzņēmās jautājums: „Vai aktieņu māksla, kur cilvēks no savas dvēseles dziļumiem, ar savu balsi, ar savu ķermeni, nerviem — dzīvs no neatvairāmas mocošas gribas — rada dzīvus, ritmiski darbīgus tēlus, — vai šī māksla zemāk

Emils Mačs
Samarkandas karaļa lomā (D. t.)

Alma Mača
Skaistās Helenes lomā (D. t.)

stādāma par citām, paviršāk vērtējama? — Daudzreiz — nē! (Bet skatuves mākslas augstskolas mums nav vēl šobaltdien!)

Mūsu pirmie drāmatiskās mākslas pādidāgogi, Duburs un Zeltmatis saprata, ka bez pamatīgām studijām, bez nopietna, sistēmātiska darba nevar uzplaukt mūsu skatuves māksla. Kā lai rodas pareiza, skaidra, aistētiski baudāma skatuves runa, ja aktierim sveši

valodas un daiļrunas likumi? Slikta dikcija, — kur klausītājam lielā puse runātā teksta iet zudumā, — neloģisks, chaotisks, neintelligents, aistētiski nebaudāms runas priekšnesums, — toreiz bija diezgan parastas parādības uz latviešu skatuvēm. Tas ir lāsts un kauns, ja apdāvinātam aktierim trūkst viselementārākā tehniskā pamata, visvienkāršāko zināšanu skatuves mākslā! Ko tas līdz, ja mūsu galvās tilpst diži un skaisti nodomi, brīnišķīgas vizijas, bet mēs nevaldām par saviem izteiksmes līdzekļiem: balsi, ķermeni!? Ar

Pēteris Ašaks
Zemnieku drāmas direktors

Austra Baldone
Dailes teātra aktrise

labu gribu vien un izteiksmes aktīvītāti te nevar līdzēt. Tikko mēs gribam savus nodomus un vizijas tērt formā, mēs klūpam uz katra soļa. Tiekties pēc lieluma ir vieglāk, kā sīkumus pārvarēt. Bet kas sīkuma neuzveiks, tas kalngalā nekļūs.

„Diletantisma kultivēšana ir nāves grēks pret drāmatisko mākslu!“ teica Duburs, un 1909. gadā nodibinājās Latviešu drāmatiskie kursi

Tas bija sajūsmas un svētku laiks, bet reizē nopietna un svētīga darba laiks. Audzinātāji, ar Duburu priekšgalā, un topošie mākslas audzēkņi, — visi strādāja ar aizrautību, kvēlodami dievu ugunīs. Pasākums bija jauns, ideālisma apdvēsts, bet arī paši mēs bijām jauni, pavisam zaļi, kā plaukstoši koki. Katrs no audzēkņiem kursu laiku, šķiet, atcerēsies kā gaišāko plankumu turpmākās, dēkainās un liktenīgās dzīves un mākslas gaitās.

Kā pedagogiem — kursu vadītājiem, tā audzēkņiem bija jāiztur arī zināma cīņa ar vecās paaudzes aktieņiem, kas uz jauno pasākumu (kā jau tas pie latviešiem parasts) no sākuma skatījās mazliet skeptiski, ar neiecietību. Protams, mēs bijām pavisam jauniņi, kā cāleni, bez skatuves rutīnas un piedzīvojumiem. Mums nebija vairāk, kā mākslai liesmojošā sirds un ticība, ka sāktam darba ceļam pareizs virziens dots. Par apmierinājumu jāsaka, ka šo diezgan grūto pārbaudījumu mēs izturējām un iekaņojām — skatuvi.

Mēs strādājām. Cītīgi skandējām Zeltmata sacerētos izrunas vingrinājumus. Mācījāmies (cik dīvaini!) latviešu valodas skaņas fonētiski pareizi izrunāt! Ar sevišķu interesi sekojām Dubura teorētiskām atzīmēm par skatuves runas mākslu (deklamāciju). Bez šiem tīri skatuviskiem priekšmetiem mums bija izdevība noklausīties atzīstamus lektoros arī citās disciplīnās, kam ciešs sakars ar skatuves mākslu.

Tā mēs strādājām: vienkārši, bet ar patiesu aizraušanos. Kursu dvēsele un centrs bija Duburs, viņa cienīgs palīgs — Zeltmatis. Viņi abi bija vienoti — darbā.

Pagājušais laiks, šķiet, tepat vai pasakas tālumā. Tomēr aizejot šai tālā pagātnē — es redzu Dubura tēlu, kā šodien, drūmu, aizvien it kā smaģu domu pilnu. Viņš ienāk klasē. Sāk darbu, un darbs iespārno, afraisa — drūmais iespaids izzūd. Tu esi jaunas, skaidras domas, skaistas idejas varā. Dubura izteiktie atzinumi mums bija aizvien tik svaigi, skaidru domu pilni un apģaroti, ka sagādāja mums pārsteigumu un patiesu prieku. Nekad mēs neaizģājām no viņa stundām vīlušies.

Daiļrunas teorijas stundas bija mums pavisam jaunu atziņu pasaule un mēs sākām saprast un apjaust to brīnišķo, kas aktieri notiek radīšanas brīdī; sākām saprast, kā dievišķie sajūtas kumeļi jāvalda gņoņos, — citādi jauno braucēju var aizvest neceļus; sākām

saprast, ka arī jūtu pasaulē valda ne chaoss, bet likumība, kur iekšējais pārdzīvojuma ritms un virziens rada sev piemērotu ārējo izteiksmes veidu balss tonī un svārstības zīmējumā.

Dubura paidagoģiskie principi bij vienkārši un skaidri. Ja cilvēkā kvēlo aicinājuma dzirkste kalpot skatuves mākslai — vispirms jāprot runāt, valdīt par savu balsi. Tā tad — jānostāda, jāizkopj balss un jāattīsta dzirde, jo tikai tas labi runā, kas labi dzird. Tālāk: uz latviešu skatuves jārunā latviski, valodas pareizā dialektā,

Lūijs Šmits
Rīgas Mazā teātra aktieris

Vera Čirulis
Zemnieku Drāmas teātra aktrise

tādēļ aktierim jāpārziņ valodas fonētiskā (skaņu) likumība. Šīs disciplīnas attiecas uz balss un runas priekšnesuma tīri tehnisko apdari. Sevišķi saistošs bij Duburs tanīs priekšmetos, kas ietver jau sevī skatuves mākslas būtību: deklamācijas (daiļrunas) teorijā un praktikā, skatu, cēlienu un lomu studijās.

Dubura skatuves mākslas izpratni varētu apzīmēt par reāli-psīcholoģisku, lomu tēlos izceļot katra rakstura īpatnējo un savdabīgo pasauli. Galvenais — skatuviskais pārdzīvojums, iejūta; ne naturālā dzīves kopija. Izprast doto raksturu, viņa darbības situāciju,

iemiesoties tēlā, izjust viņa pārdzīvojumus, ļauties šiem pārdzīvojumiem un — radīt. Tanī pašā laikā — darba periodā (mēģinājumos) — apzināti vērot, lai radītās formas atbilstu: izrunas (dikcijas), fonētikas (skaņu) un loģikas (jēdziena) likumiem. Bet par visām lietām, lai klausītājam raidītais būtu aistētiski baudāms un sagādātu patiesu mākslas prieku.

Duburam bija sava īpaša darba metode. Vērojot savus audzēkņus, viņš galvenokārt paļāvās uz savu dzirdi. Raksturīgi, ka viņš nekad neskatījās uz mums, kad runājām dzejoļus, bet tikai klausījās, un pēc tam deva savu novērtējumu, vai atbalstu. No sākuma tas mums likās dīvaini, neparasti, bet vēlāk sapratām, cik šāda koncentrēšanās nepieciešama, jo runas priekšnesums ir ar dzirdi uztverama norise.

Kā deklamāciju, tā lomu studijās Duburs nekad nesteidzās ar saviem aizrādījumiem, bet ļāva audzēkņiem pašiem meklēt un atrast lomas tēlu; protams, aizvien sniedzot savu lietpratīgu atbalstu. Viņš gribēja, lai rasto skatuves tēlu mēs varētu pilnā mērā uzskatīt par savu darba un izdomas produktu, nevis viņa ietekmētu.

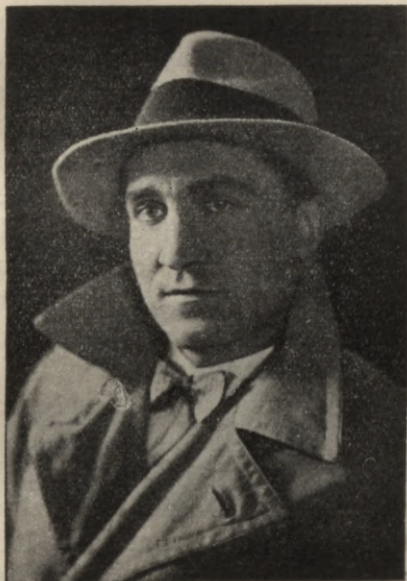
Tā pagāja pieci svētīgi darba gadi.

Bet šo garīgi stipro cilvēku mocīja ļauna slimība. Ļoti bieži viņš cieta no stiprām nervu sāpēm. Šī slimība viņam bija arī liktenīga... Bēgļu vilnis Duburu aiznesa uz Krieviju. Nelabvēlīgie dzīves un darba apstākļi vēl vairāk paasināja ļauno slimību. Viņa pēdējā cerība bij Somija.

Uz Somiju Duburs brauca, lai atspirgtu un uzlabotu izmocītos nervus un tad paveikt savu mūža darbu: sarakstīt pilnīgu deklamācijas teoriju latviešu skatuvei. Liktenis to nebija lēmis... Viņš aizvien pārtrauc kādas dzīvības darbīgo ritumu, kur to vismazāk sagaida...

Kāda dīvaina likteņa spēle! Trijiem izciliem latviešu māksliniekiem Somija ir bijusi pēdējā cerība un — kaps. Rakstniecībai — Blaumanis, glezniecībai — Rozentāls, skatuvei — Duburs. Dubura nāve bija sāpīgs trieciens mūsu augošai teātra mākslai. Neuzrakstīts paliek viņa mūža darbs, nepiepildīti viņa cēlie nodomi. Tomēr nepielūdzamais liktenis nevarēja iznīcināt tās Dubura dvēseles un

gara mantas, ko viņš bija devis savas mākslas audzēkņiem. Dubura gars — disciplinēta, psiholoģiski pamatota radītgrība, kurai jāizpaužas temperāmenta iespārnotā, personības apgarotā, tehniski nevainojamā izteiksmes formā — šis gars dzīvo un valda joprojām uz latviešu skatuvēm. Tas ir krāšņākais pieminēklis īsta mākslinieka darba gaitai, ko apzīmogo nemirstība audžu audzēs. Duburs izprata savu laikmetu teātra mākslas dzīvē un savos meklējumos pat ietiecās pāri savam laikmetam. Bet mēs būtu slikti sapratuši savu skolotāju,

Rudolfs Kreicums
Dailes teātra aktieris

Atis Krauklis
Dailes teātra aktieris

ja apmierinātos ar viņa sasniegto un paši nemeklētu jaunus ceļus. Pāri mūža tālumam Dubura gars runā uz mums: „Māksla ir dievišķa un svēta, un skatuve kā dievnams. Vispirms mīlat mākslu un savu darbu, tā kā jūs dzīvību mīlat, kuņas būtība ir kustība un skaistums. Neaizmirstat, ka aktieŗa ceļš ir meklētāja gaita, viņa sasniegums: krāto vērtību bagātais devums, jo tikai dodot un izstārojot mūsu dvēseles dzīvo.“

ZELTMATIS KĀ SKATUVES MĀKSLAS PAIDĀGOGS

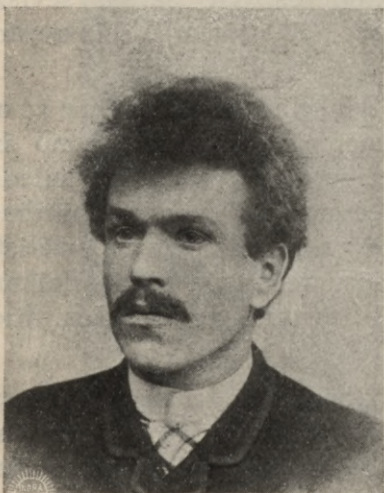
Latvju drāmatisko kursu jubileja reizē ir arī Zeltmata darba jubileja. Latv. drām. kursu nodibināšana ir viņa cēlākais mūža darbs, un te viņš 25 gadus bez pārtraukuma strādājis kā skatuves mākslas paidāgogs, likdams pamatus latviešu valodas izrunas teknikai. Patiesību sakot, Zeltmatis ir pirmais, kas nodibinājis īpatnēju latviešu valodas dabai piemērotu fonētisku skaņu veidošanas likumību, ko zinātniski apskatījis savā grāmatā „Daiļrunas pamatmācība“. Pirms viņa mūsu aktieři tika mācīti pēc svešu tautu paraugiem. Zeltmatis, izmantodams šos paraugus un no tiem smeltās atziņas, izstrādāja savu īpašu metodi balss dikcijas un runas melodijas izkopšanai. Šī viņa ar labām sekmēm pielietotā metode ir devusi mūsu skatuvei daudzus teicamus runātājus un deklamētājus. Un ne tikai skatuvei! Pie Zeltmata izrunu mācījušies simtiem mūsu sabiedriski darbinieki, skolotāji, mācītāji, tiesneši, provinces aktieři u. c., kuři ar sekmēm tagad veic savus uzdevumus.

Palūkosim, ko par viņu kā paidāgoģu saka viņa bijušie audzēkņi un darba biedri.

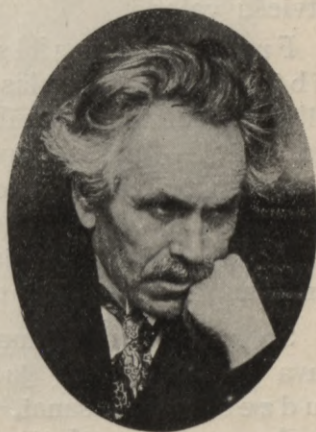
P. Jeger-Freimane: Grāmatā „Atziņas“ (O. Jēpes izdevums) no Zeltmata raksta „Mana dzīve un centieni“ dabūjam zināt, ka jubilāra saites ar teātra dzīvi patiesībā ir ļoti senas: jau 1887. gada rudenī viņš piestājies pie Rīgas Latviešu teātra un mācās pie Rode-Ēbelinga. Tai pašā rakstā tālāk lasām, ka visos savas darbības posmos Zeltmatis uzturējis sakarus ar teātra dzīves interesēm, šādā vai tādā veidā, līdz beidzot, savas dzīves 40. gadā, nolēmis „iet pats mācīties, lai tad varētu mācīt citus“.

Kā to liecina Dubura par šo jautājumu rakstītās vēstules Zeltmatim, tad kursu reālizēšanas ideja pieder Zeltmatim, kuři uzaicinājis Duburu piedalīties par māksliniecisko vadītāju. Dubura rokās bija kursu mākslinieciskā vadība, Zeltmatis pasniedza izrunas tehnikas teōriju un praksi. Izrunas tehnikas pētīšanai un viņas likumību nostiprināšanai latviešu valodas izrunā Zeltmatis arvien piešķīris lielu vērību. Latviešu drāmatiskiem kursiem daž-

kārt pārmet to, ka viņi neesot izaudzinajuši īpatnēju „skolu“. Bet vai tas kursu uzdevums? Viņi audzina aktierus, tāpat kā konservātorija mūziķus un mākslas akadēmija gleznotājus, kuŗi, tehnikas izteiksmes līdzekļus ieguvuši, paši veidojas tālāk sev simpatiskos virzienos. Ja kādam šāds attīstības ceļš nepatīk, tad viņš neiestājas vispārīgā mākslas skolā, bet attiecīgā „studijā“, kuŗa to no sākta gala ievirza noteikta stila gultnē. Vispārīga drāmatiska skola citādi rīkoties nevar, jo viņa neaudzina aktierus vienam, bet vi-

E. Zeltmatis
Savas literāriskās darbības sākumā

E. Zeltmatis
1930. gadā

siem teātriem. Un ka Latviešu drāmatiskie kursi savā laikā nebija veltī dibināti, to pierāda lielais labāko aktieru skaits pa abām mūsu lielākajām skatuvēm, kuŗi nākuši no šiem kursiem; arī izcilākie jaunie aktieŗi provinces teātros ir latviešu drāmatisko kursu audzēkņi. Visi viņi taġad vēl ir tikai radīšanas darba pirmā posmā, visiem tiem vēl tāli attīstības ceļi priekšā, bet, man šķiet, visi viņi mīlestībā un pateicībā atceras mazo klasi Tērbatas ielā, kur aizrautībā klausījās Dubura dziļi vērtīgās deklamācijas teōrijas lekcijas un uzcītīgi runāja Zeltmata sacerētos izrunas tehnikas vingrinājumus, ar „Mazo Almu“ priekšgalā. — Dubura ievērojamo mā-

slas pedagoga talantu kursi agri zaudēja. Lai nezūd viņiem Zeltmata mākslas mīlestība un uzņēmība, kas tos izvadījusi cauri kļūmīgajiem sarežģījumu gadiem un vēl arvienu iedāvina mūsu teātriem pa jaunai mazai atvasītei no vecā celma!

Kā ierosinātājs Zeltmatis ir bijis drāmatisko kursu dibināšanā, tāpat viņš ierosinājis pēdējā laikā teorētiski praktiska vadoņa izdošanu teātra darbiniekiem. Savus un citu teorētiskos un praktiskos atzinumus viņš sakopojis 1923. gadā iznākušā grāmatā „Skatuves māksla“, kas, bez šaubām, noderēs par palīgu sevišķi provinces darbiniekiem, kā vienīgā speciālā grāmata šai nozarē latviešu valodā.

Fr. Dombrovskis-Dumbrājs: Mākslā nav vietas ne jaušībām. Katra mākslas darba paliekamā vērtība atkarīga no izteiksmes formas gatavības. Vecā patiesība, ka nevis „ko“ sniedz, bet „kā“ — arī skatuves mākslā izriet no šīs mākslas būtības. Nākotnes teātris nav domājams bez aktieŗa-mākslinieka, speciālista savā arodā. Tikai tādi aktieŗi pacels mūsu teātri uz savam laikam piemērotā mākslas augstuma un galīgi izskaudīs ieviesušos diletantismu, kas padots nejaušībām.

Šo patiesību Zeltmatis sen gadus atzinis un nesis to tautā. Sava mūŗa labākos gadus viņš ziedojis jaunas aktieŗu paaudzes audzināšanai, paaudzes, kuŗa speciāli sagatavota savam arodam, savam tēlotāja mākslinieka uzdevumam.

Teātra izradē drāmatiskie pārdzīvojumi reālizējas nevis uz skatuves, bet skatītāju dvēselē; jo kustību un balss skaņu ritms dara sugestīvoŗu iespaidu uz skatītāju-klausītāju, savilŗnodams noslēpmainos ritmus viņa psichē. — Valodas skaņai ir burvīgs spēks. „Vārdu fonētiskā skaņa ir spēcīgs ierocis, lai nodarbinātu fantaziju; kas to noliedz un apgalvo, ka vārda etimoloģiskā nozīme ir svarīgāka par fonētisko, ar to mēs nesapratīsimies mākslas laukā,“ apmēram tā izsakās Œans D'Idin's.

To saprata arī mūsu pirmie skatuves mākslinieku audzinātāji Duburs un Zeltmatis, piegriezdami sevišķu vērību latvju valodas fonētikai. Pamatodamies uz zinātniskiem pētījumiem, Zeltmatis izpētīja mūsu valodas skaņu fizioloģisku veidošanu un noteica to artikulācijas likumību. (Skat. „Skatuv. Māksla“, 141.—168. lp.).

Ilggadējā prakse un neatlaidīgā studiju turpināšana deva Zeltmatim iespēju izstrādāt savu īpatnēju balsis izkopšanas metodi. Ar retu aizraušanos un sirsnīgu nodošanos darbam Zeltmatis sniedz savus ieguvumus tālāk — saviem audzēkņiem. — Kopējā darbā Latv. drām.ursos es mācījos Zeltmati tuvāk pazīt. Pirmais, kas mani pārsteidza, bij Zeltmata labi izkoptā dzirde, kam pateicoties viņš nemaldīgi noteica katra audzēkņa izrunas kļūdas un trūkumus un prata aizrādīt pareizo ceļu, kā

Drāmatisko kursu pādaģoģi un audzēkņi 1922./23. ģ. sezonā

tās novērst. Man bieži nāk atmiņā tie brīži, kad, aizmirsis visu pasauli, nogrimis savā darbā, Zeltmatis līdz vēlai nakts stundai strādāja ar saviem audzēkņiem, izdarīdams ar viņiem pazīstamos vingrinājumus, nenoguris izlaboja viņu kļūdas, deva paskaidrojumus, sniedza piemērus. Es apbrīnoju Zeltmata lielo izturību darbā, viņa darba mīlestību.

Tagad, kur Zeltmatis atskatās uz 25 gadus ilgu darbību skatuves mākslas pādaģoģa lomā, es ģribētu griezt mūsu sabiedrības vērību uz to lielo kultūrālo darbu mūsu daiļrunas izkopšanā, kādu veicis Zeltmatis. Šāds praktisks, jāsaka — laborā-

torisks darbs ir it sevišķi nepateicīgs un negūst atzišanas, jo kuŗš gan nav pārliecināts, ka viņš „prot runāt“... Un Zeltmatim, es zinu, bijis maz iepriecinošu stundu savā grūtajā darbā: cik daudz reiz pelnītās pateicības vietā nav bijis jādzird pārmetumi, jāizbauda rūgtums, jānoklausās neprašu ironija... Zeltmatis saviem audzēkņiem saka, ka, lai kļūtu par mākslinieku, vajadzīgas trīs īpašības: izturība, izturība un izturība. To pašu gribētos viņam novēlēt viņa darba jubilejā!...

Neraugoties uz līdzšinējiem panākumiem, Zeltmatis nemītas atkal un atkal pētīt dažādās balss izkopšanas metodes un atrast pareizākos paņēmienus elpošanas tehnikā, balss modulācijā, runas ritma, gradāciju un dinamikas pielietošanā, — vārdu sakot: runas melodijas kompozīcijā. Tagad ir atziņts un zinātniski pierādīts, ka runātā valoda ir toniski un intonāciju ziņā bagātāka, kuplāka, daļlāka nekā dziedātā valoda. Tikai mums, latviešiem, par to vēl maz kas zināms. Cerēsim, ka arī to mums Zeltmatis sniegs savā nākamā darbā, noslēdzot savu mūža darbu! — S.

L. Dr. kursu 25. māc. gada audzēkņu grupa un pāridaģģi, kuri sēd pirmā rindā, no labās: Fr. Dombrovskis-Dumbrājs, J. Dombrovskis, E. Mačs, M. Silis, D. Arbeņins, dir. Zeltmatis, M. Paļeviča, B. Sosaars, V. Rekeviča; iztrūkst: F. Ertņere, K. Veics, J. Burtņieks

LATVJU DRĀMATISKO KURSU 25 GADU DARBĪBA

I. KAMDĒĻ, DIBINĀJA LATVJU DRĀMATISKOS KURSUS.

Drāmatisko kursu nodibināšana 1909. g. bija laikmetiska prasība, kas izauga no mūsu sabiedrības kultūrālās attīstības. Kā ziņāms, pirmam latviešu teātrim nodibinoties pie Rīgas Latviešu Biedrības (1870. g.), mums vēl nebija aktieŗu šī vārda tiešā nozīmē. Vienīgi pats teāŗa vadonis Ādolfs Āllunans bija baudījis skatuvisku izglītību, darbotamies kādus gadus vācu teāŗos Tērbatā, Rēvelē, Pēterpilī u. c., kā arī ņemdams privātfundas pie kāda Jelgavas vācu teāŗa bij. aktieŗa. Par lomu tēlotājiem jaundibinātā teāŗī tika uzaicināti teāŗa mīlotāji jeb diletanti, kas jau agrāk pāris reizes bija piedalījušies Rīgā sarīkotās pirmās teāŗa izrādēs R. Tomsona un K. Berga vadībā. Gadu pēc gada pienāca aizvien jauni skatuves spēki klāt, bet par viņu speciālu sagatavošanu aktieŗu uzdevumam visā Ā. Āllunana darbības laikā (1870.—1885. g.) neviens nedomāja. Pietika ar to, ko Āllunans viņiem luŗas iestudējot aizrādīja.

Rode-Ebelingam uzņemoties R. L. teāŗa vadību (1885. g.) aktieŗu personāls jau dabūja tuvāk iepazīties ar to, ko dēvē par teāŗa tehniku, jo direktors kā lietpratējs deva vienu otru zīmīgu aizrādījumu, kam paliekama vērtība. Taču neprasdams latviešu valodu, kas ir viens no galveniem izteiksmes līdzekļiem aktieŗu darbā, Rode-Ebelings nevarēja neko daudz pacelt mūsu skatuves mākslu. Šo trūkumu teāŗa vadītāji (Teāŗa komisija) pēc dažiem gadiem sāka saprast un sūtīja Pēteri Ozoliņu uz ārzemēm izglītoties, lai tas pēc tam varētu uzņemties R. L. teāŗa vadību un jaunāko spēku audzināšanu latviskā garā. Tomēr uz P. Ozoliņu liktās cerības šai ziņā neattaisnojās: viņš gan ilgus gadus vadīdams R. L. teāŗi uzlaboja latvisko repertuāru, deva labāk sagatavotas izrādes, bet nebija nekāds jaunu spēku audzinātājs.

Paŗ. gadu simteŗa 90. gados nodibinājās Rīgā patstāvīgs krievu teāŗis, ko sevišķi sāka apmeklēt latviešu inteliŗence, it īpaši jau-

nākā paaudze, kas bija baudījusi krievisko izglītību ģimnazijās un augstskolās. Tie drīz vien noprata, ka krievu teātra izrādes mākslas ziņā stāv augstāk par latviešu teātra izrādēm. Tamlīdz latviešu inteliģence bieži apmeklēja arī Rīgas vācu teātra izrādes, kur darbojās laba trupa un reizēm viesojās skatuves slavenības no Vācijas. Tā dienu pa dienu latviešu sabiedrībā auga neapmierinātība ar pašu teātra izrādēm, kuŗa mākslas līmenis nebija tik augsts kā svešautiešu teātros.

Milda Plostnieks
Zemnieku drāmas aktrise

Pēteris Lūcis
Zemnieku drāmas aktieris

Nu arī R. L. teātra vadītāji sāka rūpēties par sava teātra aktieŗu izglītošanu pieaicinot kā skolotāju Dr. Šlisman-Brandtu. Nevar liegt, ka jaunākie aktieŗi nebūtu šajosursos ko lietderīgu mācījušies, bet taisni to, kas bija visvajadzīgākais — latviešu valodas izkopšana skatuviskā mērogā, — šie kursi nespēja dot. Bija jāiet citi ceļi, lai paceltu latviešu nacionālo skatuves mākslu. Presē un kultūrēlu biedrību sapulcēs sāka runāt par latvisku drāmatisku kursu nepieciešamību. Bet nebija šim uzdevumam speciāli sagata-

voti vadītāji, vismaz teātri vadošā komisija tādus neredzēja. Daži latviešu aktieři gan bija smēlušies speciālu izglītību cittautu teātru skolās (V. Vēveris — Berlīnē, K. Linde — Pēterpilī), bet tie nejutās aicināti pedagoga uzdevumam, — atteicās nākt uz dzimteni atpakaļ, sapņodami par karjeru pie cittautu skatuvēm. Jaundibinātās Latv. Skatuves biedrības sapulcē J. A. Duburs plaši runāja un apgaismoja speciālās izglītības vajadzību mūsu aktieřiem; tāpat Zeltmatis (vadīdams tolaik „Ausekļa“ teātri), rakstīdams kritikas da-

Olga Vidnere
Zemnieku drāmas aktrise

Arnolds Kalniņš
Zemnieku drāmas aktieris

žos laikrakstos un žurnālos, bieži uzsvēra, ka nepieciešami pacelt mūsu aktieřu arodniecisko izglītību, lai mūsu teātri varētu nostāties līdzās cittautu teātriem, kas tagad saista latviešu inteligenci. Taču visi ierosinājumi izskanēja kā saucēju balsis tukšnesī.

Tad Zeltmatis, juzdamies aicināts par pedagogu skatuves mākslā, nolēma iet pats vēl mācīties profesionālā skolā, lai varētu citus mācīt un sekmēt latviešu skatuves mākslas attīstību. 1908. g. rudenī Zeltmatis iestājās Em. Reichera drāmatiskā augstskolā Ber-

līnē. Un tur būdams jau veda sarunas ar J. A. Duburu par Latviešu drāmatisko kursu atvēršanu Rīgā. Beidzis min. skolā izrunas tehnikas un režijas kursu, Zeltmatis, dzimtenē atgriezies, visiem spēkiem pūlējās par kursu nodibināšanu, kas viņam (pilnīgi saprototies ar Duburu par mācības metodi), pārvarot daudzus kavēkļus, ko cēla daži nelabvēji un valdības iestādes, arī izdevās.

Tā tika likts pamats pirmai profesionālai latviešu aktieņu skolai jeb drāmatiskiem kursiem. 1909. g. 11. novembrī Vidzemes gubernātors apstiprināja Latvju drāmatisko kursu statūtus un programmu.

II. KURSU MĒRĶI UN UZDEVUMI.

Savus mērķus un nodomus kursu vadītāji izteica sekošā izlaistā prospektā:

„Latviešu drāmatisko kursu prospekts.

„Ikvienai mākslai vajadzīga sava skola . . .“
Lessing's

Mūsu kultūras dzīvei pastāvīgi attīstoties, sāk uzstādīt augstākas prasības arī skatuves mākslai. Paceļas balsis, kas prasa, lai no skatuves dzirdētu tikai skaidru, izkoptu rakstu valodu un nevis daždažādus dialektus no visām Latvijas malām. Kritika bieži aizrādījusi, ka skatuves darbiniekiem jādod pamatīga un vispusīga arodnieciska izglītība, jo tikai tad tie spēs patstāvīgi iestudēt savas lomas un ar mākslinieka izpratni tās attēlot.

Tas viss liecina, ka pienācis laiks nopietni rūpēties par mūsu teātra spēku pamatīgāku izglītību, lai tādā kārtā apmierinātu publikas pieaugošās prasības. Tikai krietni izglītoti aktieři palīdzēs izturēt sacensību ar ciltautu labāk nostādītiem teātriem, kas tagad pievelk latviešu izglītofunkās aprindas. To vērā ņemot, redzam, ka mums galvenā kārtā atveŗas divi lieli uzdevumi: 1) nodibināt uz skatuves latviešu valodas izrunas vienādību, un 2) sniegt skatuves darbiniekiem vispusēju arodniecisku izglītību.

Šos uzdevumus mēs turējam priekš acīm, nodibinot Latviešu drāmatiskos kursus. Tādēļ ierādītas tik plašas tiesības kursu programmā latviešu valodas fōnētikai un gramatikai, sevišķi ievērojot to, ka

mūsu pastāvošās skolās mātes valodai netiek piegriesta vēlamā vē-
rība. Tā kā valoda ir aktiera galvenais izteiksmes līdzeklis viņa
mākslinieka darbībā, tad izrunas teknikai, balss izkopšanai un va-
lodas pareizai izrunai kursos piegriezīs sevišķi daudz uzmanības.

Visas mācības sniegs latviešu valodā. Lai gan citu valodu pra-
šana vēlama kā līdzeklis papildināt savu izglītību, tomēr jāatzīst,
ka aktierim, kas nodomājis savu mūžu ziedot latviešu skatuvei,
nav ieteicams savu balsi un izrunu izkopt svešā valodā, jo mūsu
valodas skaņu savadības un to pareiza izruna ir piesavināmas tikai
tad, ja attiecīgos balss izkopšanas vingrinājumus izdara mātes
valodā. Pilnīgi pamatoti Richards Vagners savā laikā uzstājās
Vācijā pret itaļu valodu kā mācības valodu dziedāšanā. Jo ska-
tuves māksla (tikpat opera kā drāma) ikvienai tautai jāizkopt uz
nacionāliem pamatiem, tālab ka valoda ir še galvenais izteiksmes
līdzeklis un no tās daiļ- un pareizrūnas atkarajas šīs mākslas
fōnētiski-aistētiskais iespaids.

Varētu iebilst: vai kursus pabeigušie audzēkņi atradīs savā tautā
darba lauku? Tiesa, mums tagad ir maz pastāvīgu teātru: divi
Rīgā, viens — Liepājā. Tā tad šāds jautājums nav bez pamata.
Bet latviešu kultūrēlā dzīve ar katru gadu paplašinājas: pieaug
izglītība un turība, un dien' no dienas latvieši iegūst jaunas pozī-
cijas pilsētu pārvaldībā dažādās dzimtenes pilsētās. Arī tagad mūsu
lielākās pilsētas (Rīga, Liepāja) pabalsta latviešu teātrus un, ce-
rams, nākotnē šie pabalsti pieaugs vēl lielāki, un šai priekšzīmei
sekos arī citu pilsētu domes, jo teātris ir stiprs kultūras veicinā-
tājs faktors, un komūnai ir pienākums to pabalstīt. Nepaies ilgs
laiks, un mūsu pilsētās nodibināsies pastāvīgas teātra trupas. Jau
tagad vietējās biedrības daudzās pilsētās rūpējas par kārtējām teātra
izrādēm. Ja arī sākumā nevarēs algot visus spēkus, tad vismaz būs
jāatalgo galvenie lomu tēlotāji un lietpratēji teātra vadoņi, kas
diletantus mācītu. Šīs trupas varēs viesoties arī citās tuvāk pie-
sniedzamās pilsētiņās, kā arī lielākos laukpagastu centros, kur jau
tagad teātra izrādes nav retās.

Mūsu tauta vienmēr pierādījusi lielu mīlestību teātra mākslai,
un pilnīgi jātic, ka skatuves mākslai pie mums ir plaša un droša
nākotne. Tiklīdz radīsies vairāk speciēli izglītotu un apdāvinātu
spēku un teātri varēs nostādīt uz īstiem nacionāliem pamatiem,

taid skatuves māksla iegūs arvien jo vairāk publikas cienību, kas savukārt sekmēs arī teātra materiālo pacelšanu. Tādēļ apdāvinātiem aktieriem nav ko raizēties par savu nākotni, jo arī pastāvošos teātros labu spēku vēl liela vajadzība.

Lai nākošiem skatuves darbiniekiem sniegtu pamatīgu izglītību, drāmatisko kursu mācības sadalītas trijās sezonās: pirmajā — sniegs visvairāk teorētiskās zināšanas visos priekšmetos, pēc vajadzības savienotas ar praktiskiem vingrinājumiem; otrajā — piegriezīs sevišķu vērību ikkatra audzēkņa individuālītātes izkopšanai, un trešajā — iestudēs repertuāru, t. i., katram viņa īpatnībai piemērotas lomas, lai tam, pie kāda teātra pietājoties, būtu jau savai ampluā klasisko un pazīstamāko modernu lomu krājums sagatavots, tā ka bez lielām pūlēm jauno spēku varētu ierindot teātra ansamblī. — Blakus arodnieciskām mācībām lasīs lekcijas par vispārīgāko priekšmetiem, kā: psiholoģiju, aistētiku, literatūru, poētiku, drāmaturgiju u. t. t. (sīkākas ziņas sk. programmā).

Tā strādādami, kursu vadītāji cer pakalpot mūsu skatuves mākslas izkopšanai.

J. A. Duburs.

Rīgā, 1909. gada decembrī.

E. Zeltmatis.

Tās cerības, ko Latv. drām. kursu nodibinātāji toreiz izteica, zīmējoties uz teātra lietas attīstību provincē, pateicoties Latvijas valsts nodibināšanai, tagad piepildījušās daudz lielākā mērā, nekā bij paredzēts.

III. KURSU DARBĪBAS LAIKMETI

Latv. drāmatisko kursu 25 gadu darbības laiks iedalāms trīs īpatnējos posmos: pirms kara, kara laika un pēc kara laikmetos.

Pirmais posms (no 1909.—1915. g.).

Neraugoties uz to, ka mūsu aktieru materiālais stāvoklis nebija vilinošs, nekad nav trūcis jauniešu, kas gatavi ziedot savu mūžu skatuvei. Pastāvošiem teātriem nekad nav bijis jāsūdzas par koricu un statistu trūkumu, no kuriem ar laiku attīstījās viens otrs

aktieris. Tā tad arī, tikko parādījās avīzēs ziņojums par L. dr. kursu atvēršanu (21. sept. 1909. g.), tūlīt pieteicās ap 30 audzēkņu. Pāris no tiem jau bij piedalījušies kā lomu tēlotāji mazāko teātru trupu izrādēs, daži gatavojušies iestāties cittautu aktieņu skolās, bet lielais vairums bij par teātri jūsmojošie un pēc producēšanas alkstošie jaunieši. Šie pēdējie kursus iestājušies it kā vīlās, jo nedabūja ne lomas, nedz arī kā citādi uzstāties, bet tiem lika mācīties runāt, elpot, kustēties (mimiku), ko viņi taču do-

Daga Balodis
Zemnieku drāmas aktrise

Sigords Plakans
Zemnieku drāmas aktieris

mājās jau protam. Tāda mācības metode vienu daļu jauno audzēkņu it kā atsaldēja, turpretī pārējie, kam izvēlētā profesija bij nopietns nodoms, atzina, ka tikai sistematiska mācība var viņus vest pie spraustā mērķa. Tie nodevās darbam ar atzīstamu centību.

Bez minētiem audzēkņiem kursus apmeklēja arī 26 Rīgas Jaunā Latv. teātra aktieři, kurus teātra direkcija, vienojoties ar kursu vadītājiem, sūtīja jaunatvērtos cursos mācīties aktieņu tehniku un citas papildu zinības. (Jāpiemin, ka to starpā bij Lilija Štengele,

Mirdza Šmitčen, trīs māsas Brechmanes, Tija Banga, Irma Vēsmaņa, Amtmānis Briedītis, Ad. Kaktiņš, V. Segliņš, A. Timma u. c.). Aktieņu grupai nolika īpašas mācības stundas pēcpusdienas brīvlaikā. Arī starp aktieņiem bija daudz tādu, kas tehniskos vingrinājumus izteiksmes līdzekļu izkopšanai neatzina par vajadzīgiem, — tie nolaidīgi strādāja; turpretī daudzi strādāja ar labām sekēm un tika pārceļti otrā kursā. Bet nākamā sezonā R. L. J. teātra direkcija sūtīja vairs tikai 15 jaunākos audzēkņus, un tā pārējie kursus neabsolvēja.

Kursi uzsāka savu darbību 15. oktobrī 1909. g. Ķeniņa ģimnazijas telpās, Tērbatas ielā Nr. 15/17, pēcpusdienās un vakaros.

Pēc sešu mēnešu nopietna darba, kursu vadība sarīkoja pirmo skatu vakaru (14. maijā 1910. g.), kur interesenti un preses priekšstāvji varēja iepazīties ar sasniegtiem panākumiem. Bezpartējiskās preses atsauksmes bija visai atzinīgas (skat. „Latvijas“ Nr. 110, 1910. g.), bet arī kursu nelabvēļi nevarēja noliegt nopietnā darbā redzamās sekmes. Visi atzīmēja skaidro izrunu.

Nākošo mācības gadu uzsākot, kursus iestājās ap 40 personu, un ar otrā kursa audzēkņiem jau drīz vien varēja reprezentēties publikas priekšā. Pirmais atklātais skatu vakars notika 21. oktobrī 1910. g. Ķeniņa ģimnazijas zālē. Laikrakstu atsauksmes pa lielākaļ daļai bija labvēlīgas, izņemot principiēlos kursu pretiniekus. Pirms Ziemassvētkiem tika sarīkots vēl otrs atklāts „Skatu vakars“, kas bija publikas pārpildīts, jo mūsu inteliģences interese par kursiem redzami pieauga. Tā centīgi tālāk strādājot, drāmatiskie kursi nākošā gadā jau varēja stāties publikas priekšā ar veselu lugu izrādēm. Pirmo lugas izrādi sarīkoja Jelgavas Latviešu biedrībā 23. oktobrī 1911. g., izrādot R. Blaumaņa „Indrānus“, (tos vēlāk atkārtoja Rīgā 27. decembrī) un otru — 6. decembrī 1911. g. Rīgas Latviešu biedrībā, izrādot novitāti — Zeltmata ģimenes drāmu „Saģaidīts“. Pēc tam drāmatiskie kursi vēl iestudēja dažas mazākas lugas, kuŗas uz biedrību pieprasījumiem izrādīja Rīgā un provincē.

Pirmais jauno audzēkņu izlaidums notika 1912. g. pavasarī. Gatavības apliecību iegūšanai audzēkņiem bij jāiztur atklāts eksāmens, kuŗu sarīkoja 8. maijā Interim-teātrī, izrādot pa cēlienam

no modernā klasiķa Ibsena drāmām „Nora“ un „Namdaris Zolness“, Fr. Šillera „Luize Miller“ un R. Blaumaņa „Zelta kupris“, kur katram kursu absolventam bij piemērotas lomas. Gatavības apliecības saņēma 12 audzēkņi (skat. „Absolventu sarakstu“), no kuriem viena daļa dabuja angažementu mūsu teātros, bet pārējie nodibināja Latviešu drāmatisko kursu absolventu trupu režisora Zeltmata vadībā un sarīkoja izrādes Rīgā, mazākās pilsētās un lauku centros. — Nākošā 1913. gadā kursus beidza 9 audzēkņi,

Milda Ziediņa
Zemnieku drāmas aktrise

Kārlis Ģermanis
Zemnieku drāmas aktieris

no tiem vairāki aizgāja uz Liepāju, daži pie Rīgas teātriem un pārējie pievienojās kursu absolventu trupai. Mūsu teātru skaits toreiz bija vēl niecīgs, un visi jaunie aktieři nevarēja dabūt angažementus. Turpretī daži, kam to piedāvāja, nesaistījās tādēļ, ka aktieŗu algas toreiz bij ļoti zemas, bet viņi ar savu skolotāja vai citu profesiju nopelnīja vairāk. — Tāpat 1914. gadā kursu beidza 6 audzēkņi un gadu vēlāk, 1915. g. pavasarī, — 8 audzēkņi.

Noslēdzot pirmo piecu gadu darbības posmu, kursu vadītāji varēja ar prieku atskatīties uz saviem panākumiem, ko izteica sekošā pārskatā:

Cerības, ko kursu vadītāji loloja Latviešu drāmatiskos kursus atvērdami, ir piepildījušās: kursi devuši mūsu teātriem vairāk apdāvinātu un savam arodam izglītotu spēku. Kursu absolventi jau tagad, pēc vienas, resp. divu sezonu ilgas darbības pastāvošos teātros (Rīgā un Liepājā), pierādījuši, ka viņi spēj godam noturēties līdzās saviem darba biedriem — rutinētiem aktieņiem. Ar savu izkopto izrunu un psiholoģiski pareizo lomu izstrādājumu viņi ieņem jau izcilus stāvokli savu biedru starpā un ārkārtēji īsā laikā ieguvuši publikā vārdu.

Absolventu panākumi kursu vadībai ir droša ķīla, ka kursu mācības metode ir pareizi piemērota latviešu mākslas prasībām un nesīs svētīgus augļus. Visi kursu absolventi līdz šim gan vēl nav dabūjuši angažementus pastāvošos teātros, tomēr latviešu skatuves mākslai viņi nav griezuši muguru. Piedalīdamies mazāku trupu izrādēs, vai viesodamies citās pilsētās un uz laukiem, gan kā izrāžu vadītāji (režisori), gan kā tēlotāji, viņi ieguvuši publikas ievēribu.

Labā daļa kursu audzēkņu izstājušies tādēļ, ka bij savās cerībās maldījušies. Ne visiem, kas skatuvi mīl, ir arī aktieņa dāvanas. Šiem pēdējiem kursi izdarījuši lielu pakalpojumu ar to, ka veduši tos pie atziņas, ka viņi skatuvei nederīgi. Cik dažs labs tāds par teātri sajūsminātais mūsu teātros jau nav izšķiedis savus jaunības gadus, līdz beidzot pusmūžā atzinis, ka iedomātā talanta nemaz tam nav.

Bet kadēļ kursu direkcija „neapdāvinātos“ursos uzņem? Uz to jāatbild, ka talantu nevienam nevar nolasīt no sejas. Nedrīkst piemirst, ka ne tikai tehniskie trūkumi talantu saista važās, vēl vairāk to aizsedz kautrība. Tikai tad, kad audzēknis jau pārvalda elementāras tehnikas prasības un viņa radošās spējas nav vairs saistītas, tās nojaušamas. — Māksliniekus radīt, pedagoģijai nav iespējams, bet iedzimto talantu darīt svabadu, to gan tā spēj. Stingrā nozīmē ņemot, drāmatisko kursu uzdevums vienīgi ir: mā-

cīt mākslas tehniku, ne pašu mākslu. Bet arī „iedzimtam māksliniekam“ vajaža tehniskas vingrības; bez tās visapdāvinātākais neko neradīs. Šo speciēlo skatuves mākslas tehniku teorijā un praktikā Latviešu drāmatiskie kursi tad arī saviem audzēkņiem sniedz. Neraugoties uz ārkārtēji grūtājiem materiālajiem apstākļiem, kas kursu direkcijai aizvien vēl jāpārvar, Latviešu drāmatisko kursu vadītāji grib tomēr iet tālāk pa uzsākto ceļu, apzinādamies, ka viņi tādējādi kalpo latviešu skatuves nepieciešamām vajadzībām.

Rīgā, jūnija m. 1914. g.

J. A. Duburs.

E. Zeltmatis.

Otrs posms (no 1915.—1919. g.).

Pasaules kaŗš, kas sākās 1914. gadā, ienesa kursu darbībā lielus traucēkļus un pārmaiņas. Jau līdz tam vīriešu skaits, kas iestājāsursos, samērā ar sieviešu skaitu, bij stipri mazs, tagad tas saŗuka uz minimumu. Vairāki audzēkņi, kasursos mācījās, tika viens pēc otra iesaukti kaŗa klausībā, — palika tikai kaŗa klausībai nederīgie. Kursi pirmā kaŗa gadā gan vēl turpināja mācības, lai izvadītu līdz gatavībai vismaz vecākā kursa audzēkņus. Bet kad kaŗa troksnis nāca mūsu zemei arvien tuvāk, un 1915. g. pavasarī abi pastāvošie teātri beidza savu darbību, — tad arī kursi nevarēja vairs turpināt kārtēju darbu. Bez tam kursu galvenais vadītājs Duburs 1915. g. pavasarī aizbrauca uz Iekšķrieviju un rudenī uzņēmas Maskavas latviešu teātra vadību. Rīgā palikušie aktieŗi iesāka dot izrādes uz savu roku Interim-teātrī, kuŗš nebij rekvizēts kaŗa vajadzībām. Bet otra grupa nodibināja „Komēdijas teātri“ un pārcēlās no Romanova ielas uz Lielā Vērmaņa dārza telpām. Tā kā mūsu labākie aktieŗi pa lielākai daļai bij aizbraukuŗi uz Pēterpili, Maskavu vai citām Krievijas malām, tad šai trupā pieaicināja arī daŗus kursistus, pat tādus, kuŗi vēl nebija pabeiguŗi savu speciēlu izglītību.

1916. g. vasarā nomira direktors Duburs. Tagad drāmatiskās izglītības kopšana palika vienīgi uz Zeltmata pleciem.

Par kursu turpināšanu agrākos apmēros nevarēja būt vairs runas, jo arī līdzšinējie lektori — mācību pasniedzēji — pa lielākai

daļai bija atstājuši Rīgu. Tomēr, lai avots pilnīgi neaizsērētu, Zeltmatis turpināja kursus sašaurinātos apmēros. Dalībnieku skaits bēgļu laikā kursus stipri saplaka; aizbrauca no dzimtenes arī daudzi trešā kursā pārceltie audzēkņi. Tādēļ arī nākošā (1916. g.) sezonu noslēdzot nevarēja izlaist neviena absolventa. — Rīgai krītot ienaidnieka rokās, latvju kulturālā dzīve un tamlīdz arī mākslinieciskā darbība nacionālā garā nevarēja vairs turpināties līdzšinējā virzienā. Vācu okupācijas vara ieveda jaunus noteikumus un prasības. Arī Latv. drām. kursiem bij jāizprasa jauna atļauja, kādu Zeltmatim arī izdeva, apstiprinot viņu par drām. kursu vadītāju. Okupācijas laikā pie kursiem kā mimikas pārdarbogs tika aicināts operas režisors Dm. Ārbēņins un vēlāk neilgu laiku kursus kā pārdarbogs darbojās arī Aleksandrs Freimanis. Šai kļūmīgā laikā kursus absolvējušie audzēkņi palika darbojamies pie vietējām teātra trupām, vai ar evakuācijas vilni aizklida uz Krieviju un darbojās padomju valdības teātros. Tolaik kursus apmeklēja kā brīvklaušitājas sevišķi daudz tautskolotājas, kuŗas mācījās pie Zeltmata izrunas tehniku un daiļrunas mākslu (deklamāciju), lai varētu to vēlāk izlietot savā praksē mūsu skolās. Tāpat Zeltmatis tika uzaicināts to mācīt Latviešu Izglītības biedrības vidusskolās un citās mācības iestādēs.

Trešais posms (no 1920.—1934. g.).

Latvijas valstij nodibinoties, pirmā laikā visi bij aizņemti ar politiskiem vai sabiedriskās dzīves jautājumiem un mākslai nevarēja piegriest nekādu lielu vērību. Pat mūsu aktieŗu lielākā daļa atradās kuŗa iestāžu rīcībā. Bet apstākļiem nokārtojoties, atklāja Nacionālo teātri, kuŗa vadībā tika aicināts ņemt dalību arī Zeltmatis. Drāmatiskiem kursiem viņš tā tad nevarēja vairs piegriest galveno vērību. Tos gadu vēlāk pavisam pārveda pie Nacionālā teātra, lai sniegtu speciālu skatuves mākslas izglītību tiem jaunākiem Nac. teātra darbiniekiem, kuŗi to nebija baudījuši. Taču drīz vien bij jāatzīst, ka teātrī, kur katru dienu jānododas tekošam kārtējam darbam, neatliek laika nodoties nopietnam pašizglītošanas darbamursos.

Nākamā sezonā kursu darbību pie teātra pārtrauca un iekustināja jautājumu par sevišķas teātra skolas atvēršanu ar valsts pabalstu. Toreizējā Satversmes sapulce pieņēma arī attiecīgu likumu par valsts Skatuves mākslas skolu, bet finansu ministrija nedevis tai vajadzīgos līdzekļus, un tā skola ir palikusi neatvērta līdz šai dienai.

Irma Bune
Zemnieku drāmas aktrise

Olga Jaunozols
Zemnieku drāmas aktrise

Lai pēc drāmatiskās izglītības slāpstošā jaunatne varētu to tomēr iegūt, un mūsu jaunie teātri, kurus patlaban sāka nodibināt vienā otrā provinces pilsētā, nepaliktu bez aktieriem, Zeltmatis atvēra drāmatiskus kursus atkal patstāvīgi. Uzaicinādams par pedagogiem mūsu Nacionālā teātra režisorus, viņš sadarbībā ar tiem turpināja jaunās aktiešu paaudzes audzināšanu. Jauniem apstākļiem nodibinoties, Zeltmatis, kursu otro gadu desmitu uzsākot, izlaida sekošo uzaicinājumu:

„Pagājuši jau desmit gadi, kopš Latviešu drāmatiskie kursi strādā savu līdumnieka darbu mūsu skatuves mākslas labā. Pirmie pieci gadi pagāja sekmīgā darbībā, un kursi jau varēja uzrādīt redzamus

nopelnus jaunu skatuves spēku audzināšanā; bet otru piecus gadus nācās darboties neapskaužamos kara laika apstākļos, kad visa mūsu kultūras dzīve izsīka un mākslas pasākumi un dažādās mākslas izkopšanas iestādes bij spiestas ierobežot vai pat pilnīgi izbeigt savu darbību.

Tomēr arī šie otrie pieci gadi atnesuši mūsu skatuves mākslas izkopšanai savu labumu. Viņu nopelns jau bija tas, ka šai kļūmīgā laikā drāmatiskie kursi neļāva aizsērēt avotiem, kas skatuvei var pieplūdināt jaunus spēkus. Un tagad, kur mūsu mākslai ausis atdzimšanas rīts, kur paredzama teātru nodibināšana visās Latvijas pilsētās, tiklīdz apstākļu nokārtošana to atļaus, tagad jauni, savam uzdevumam sagatavoti skatuves spēki būs tik ļoti vajadzīgi, un tiem atvērsies plašas izredzes.

To apcerot, un iegaumējot tagadējā laikmeta prasības, Latviešu drāmatisko kursu vadība, uzsākot otru gadu desmitu, nākošā sezonā centīsies nostādīt kursus mācības pienācīgā augstumā. Nevar būt šaubu par to, ka ar laiku drāmatiskās jeb arodnieciskās skatuves mākslas izglītības pasniegšana jāuzņemas valstij. Bet mūsu valdībai šimbrīžam rokas pilnas steidzamāku darbu, un tādēļ, domājams, viņai privāta iniciatīve šai ziņā var tikai pakalpot. Lai sprastos nodomus jaunu spēku audzināšanā varētu jo sekmīgāki izvest, Latviešu drāmatisko kursu direkcija griezusies pie Izglītības ministrijas pēc pabalsta. Ar ta atvēlēšanu mācības kursus tiks paplašinātas.

Direkcija.“

Taču uz Izglītības ministriju liktās cerības neattaisnojās. Tāpat Kultūras fonds neatrada par vēlamu Latvijas drāmatiskiem kursiem piešķirt kādu pabalstu. Šī nevērība jo sevišķi bij uzkrītoša, ņemot vērā, ka Kultūras fonds pabalstīja visus mūsu jaunatvērtos teātrus ar lielām summām, bet to iestādi, kas šiem teātriem audzina tēlotājus-darbiniekus, pilnīgi ignorēja, kaut gan katrs kursu absolvents atrada mūsu teātros darba lauku, t. i. tika atzīts par savam uzdevumam sagatavotu spēku. — Nelūkojoties uz visu šo nelabvēlību, kursu vadītājs neapgura, bet pielika visus spēkus, lai turpinātu iesākto kultūras darbu par svētību mūsu skatuves mākslas uzplaukšanai.

Tikai daudz gadus vēlāk Kult. fonds piešķīra Latv. drām. kursiem nelielu pabalstu, ko kursu direkcija sadalīja apdāvinātāko trūcīgo audzēkņu starpā mācības honorāra samaksai. Runājot par materiāliem apstākļiem, jāpiemin, ka kursu vadītāji visas pabalstu summas, kādas ienākušas pirmskaņa laikā no ziedotājiem (naudas iestādēm vai privātpersonām), kā arī Latvijas valsts laikā no valdības iestādēm, vai Rīgas pilsētas valdes, nekad nav izlietojusi savā labā, bet piešķīrusi trūcīgiem audzēkņiem. Bez tam vairāki apdāvināti audzēkņi, kas tagad darbojas uz mūsu skatuves, mācīti par brīvu, vai par pazeminātu honorāru. Drām. kursi nekad nav bijuši viņu vadītājiem peļņas avots.

Jānis Zviedris
Nomaļu teātra
aktieris-režisors

Pa labi:
Hera Kīns, Zemnieku drāmas aktrise

Normāliem dzīves apstākļiem Latvijā nodibinoties, drāmatisko kursu apmeklētāju skaits atkal stipri pieaug. Tā radās dabīga izlase: mazāk spējīgie vai jūsmotāji, redzēdami, ka cīņa pēc iecerētā ideāla ir pārāk grūta, vai nu paši izstājās, vai direkcijas pamudināti izvēlējās citu darba lauku; no tiem tad rekrutējās mākslu sapratēja teātra publika. Turpretī apdāvinātie sacenzdamies lauza drošāk sev ceļu uz savu mērķi. Pateicoties apdāvinātu audzēkņu pieplūdumam, kursu vadībai bija atkal iespējams sastādīt no kursistiem ansambli un iestudēt vairākas lūgas, kuŗas izrādītas Rīgā un dažos provinces centros, tanī laikā, kad vēl nebija Ceļojošā teātra un „Zemn. drāmas“, kas apkalpotu provinci.

Cik nepieciešami bij drāmatiskie kursi mūsu uzplaukstošai kultūras dzīvei, rāda tas, ka tanī laikā visi absolventi dabūja angažementus gan pie Dailes teātra, gan pie jaundibinātiem teātriem apriņķu pilsētās.

Pieprasījums pēc speciāli izglītotiem skatuves spēkiem bij tik liels, ka daži jau noslēdza kontraktus pirms gala eksāmena, un citi tika saistīti pie teātriem jau no otrā kursa. Par aktieŗu pārprodukciju šimbrīžam vēl nevar būt ne runas. Sevišķi liels trūkums ir mīļotāju un varoņu lomu tēlotāju. Tādēļ jāvēlas, kaut skatuves mākslai piegrieztos apdāvināti jaunekļi, it īpaši ar vidusskolas, vai pat augstskolas izglītību. Aktieŗu profesija tagad neatmaksājas vairs sliktāk par kādu citu aroda izglītību vai brīvo profesiju. Tikai tādējādā pacelsies mūsu skatuves darbinieku līmenis, ja aktieŗu mākslai piegriezīsies mūsu vidusskolas beigusē jaunatne.

1924. gadā Latv. drām. kursi varēja atskatīties uz 15 gadus ilgu darbību. Sakarā ar to kursu vadītājs un līdzdibinātājs Zeltmatis nosvinēja pavasarī 12. maijā Nacionālā teātrī savu piecpadsmit gadu skatuves mākslas paidagoga darbības atceres dienu, reizē ar savu 30 gadu rakstnieka jubileju. Atstādams pēc tam savu, kopš Nac. teātra dibināšanas, piecus gadus izpildīto administratīvā direktora posteni, Zeltmatis tagad nostādīja kursus uz jauniem pamatiem. Saskaņā ar izdoto arodskolu likumu Drām. kursi par jaunu reģistrēti un pārņemti Izglītības ministrijas arodu skolu direkcijas pārziņā. Būdams brīvs no citiem saistošiem darba pienākumiem, līdzšinējais kursu vadītājs nu pilnīgi nodevās skatuves mākslas paidagoga darbībai, audzinādams jaunu skatuves mākslinieku paaudzi. Vēl atzīmējams, ka sen sajusto robu mūsu teātra mākslas literatūrā — speciālas aktieŗu mākslas mācības grāmatas trūkumu, — Zeltmatis aizpildījis, izdodams drukā pa saviem paidagoga darbības gadiem sakrātos novērojumus un lietišķus aizrādījumus. Uz viņa ierosinājumu sadarbībā ar citiem autoriem iznākusi (J. Rozes apgādībā) klajā pirmā speciālā grāmata šai arodā „Skatuves māksla“ un atsevišķā grāmata „Daiļrunas pamatmācība“, kuŗas nepieciešamas ikvienam, kas grib nodoties aktieŗu mākslai kā savai izvēlētai profesijai.

Dažus gadus vēlāk — 1928. g. rudenī Zeltmati aicina par izrunas konsultantu pie Dailes teātra. Tomēr paidagoga darbību Drām.

kursos Zeltmatis nepārtrauca: viņš tos pārved no līdzšinējām telpām (Kalpaka bulvarī Nr. 8) uz Dailes teātra telpām. Pieaicinādam par mācības spēkiem-režisoriem Dailes teātra aktierus E. Maču un K. Veicu, vēlāk arī Nac. teātra režisoru J. Zariņu, ievieš kur-

KURSU PAIDAGOGI BALSS NOSTĀDĪŠANĀ

Ed. Miķelsons
Nacionālās operas solists

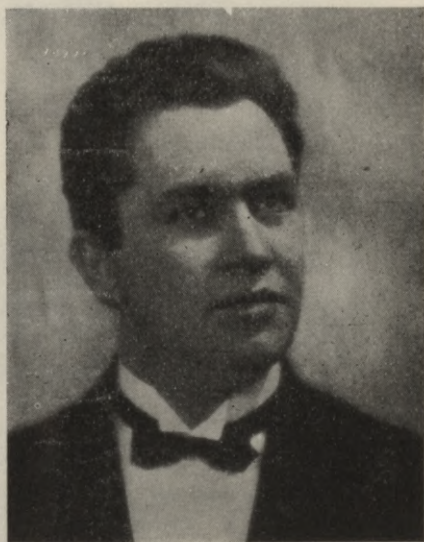
Pa kreisi:
B. Sosaars
Dailes teātra mūzikas
konsultants

šos jaunus laika prasībām piemērotus mācības priekšmetus. Audzēkņu skaits pieaug, neskatoties uz to, ka Rīgā nodibinās jauni teātra kursi un drām. studijas. Tanī laikā Drām. kursi izlaiž daudzus apdāvinātus jaunus spēkus, kas tiek saistīti gan provinces teātros, gan arī Nacionālā un Dailes teātros. 1930. g. kursus absolvē

enerģiskais Pēteris Ašaks, kuŗa ierosmei pateicoties tiek nodibināts „Zemnieku drāmas“ teātris, kas pie sevis saista vairākus Drām. kursu audzēkņus. — Pēc pāris gadiem Zeltmatis, atzīdams, ka konsultanta pienākumu izpildīšana viņu tomēr stipri traucē pāridaģoga darbāursos, atstājas no Dailes teātra. Taču kursi paliek vēl turpat un viņš ziedo savu laiku atkal vienīgi kursiem. Tomēr pāris ģadu vēlāk, nodibinoties Teātra skolai, Zeltmati aicina tur par izrunas tehnikas un daiļrunas pasniedzēju. Bet Zeltmatis, nevarēdams samierināties ar tur kultivēto mācības metodi un ģaru, sezonas beigās aiziet no šīs skolas, nododamies atkal vienīgi saviem kursiem kā sava mūža lolojumam...

Teodors Podnieks
kursu pasniedzēģs, pasniedzģ ģrimešanos
Pa labi: Jānis Osis, pasniedzģ reģisors

Tagad nu ir pagājuši 25 ģadi, kopš Zeltmatis darbojas kā skatuves mākslas pasniedzģģ L. drām.ursos, kuŗi dibināti uz viņa iniciātiģi. Nevar bģt šaubu par to, ka viņa darbs nesīs lielu svētģbu mģsu skatuves mākslģ, jo viņš bijis pirmais, kas rūpģģies par to, lai mģsu skatuves darbinieki dabģtu tehnisko izģlģģģģu savģ arodģ. Latvijģ nav neviena teātra, kur nebģtu vairģģģ aktieģģ, kas pirmģģ pamata mācģģģģ ģuvģģģ no Zeltmata.

PAIDAGOGU SARAKSTS

Latv. drām. kursu 25 g. pastāvēšanas laikā darbojušies, kā mācību pasniedzēji (gan vienu, vai vairāk sezonas) sekošos priekšmetos:

Ludmila Spilberģe

Jānis Simsons

Darbojas teātra skolā kā izrunas tehnikas pārgāģi

Izrunas tehnikā: Zeltmatis.

Praktisk. vingrinājumi: Zeltmatis, J. Simsons, M. Sīlis.

Daiļrunas teōrijā: Duburs, Zeltmatis.

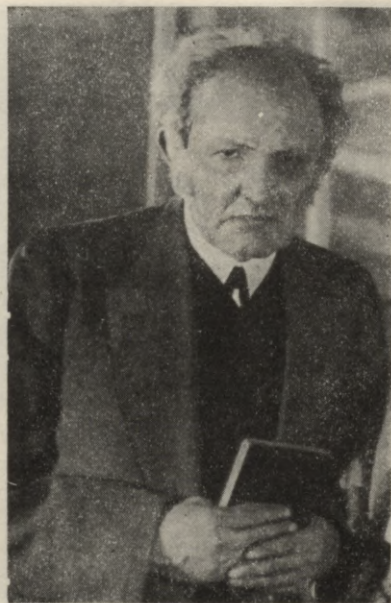
Prakt. deklamācijā: Duburs, Zeltmatis, J. Simsons, K. Linde.

Latv. valodas fonētikā: Duburs, Zeltmatis.

Mimikas teorijā: Duburs, Zeltmatis, Fr. Rode, D. Arbeņins.
 Mimodramā, improvinācijā: E. Feldmanis, Fr. Dombrovskis-Dum-
 brajs, D. Arbeņins,
 Grimēšanās: Duburs, L. Lau's, J. Simsons, T. Podnieks, K. Veics.
 Fizionomijā: V. Arājs.

Felicita Ertnerē
 Plastikā skolotāja

Aleksis Mierlauks
 Režisors

Režija un skatu studijas: Duburs, Zeltmatis, V. Segliņš, A. Freimanis, D. Arbeņins, Fr. Rode, E. Feldmanis, A. Mierlauks, J. Simsons, A. Gulbis, Fr. Dombrovskis, Dumbrajs, V. Feldmanis, J. Zariņš, E. Mačs, K. Veics, J. Osis.

Aktieņu mākslas tehnikā: Fr. Stroģanovs, D. Arbeņins, Duburs, Zeltmatis, J. Zariņš, Fr. Dombrovskis-Dumbrajs.

Drāmaturģijā: Jūlijs Roze, Zeltmatis, Fr. Dombrovskis-Dumbrajs.

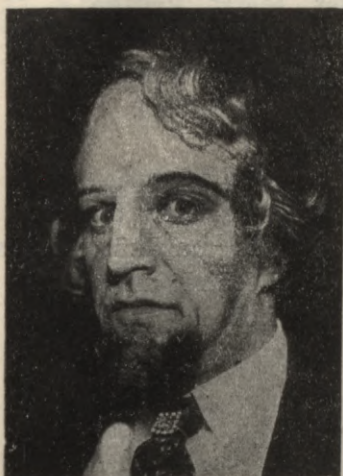
Balss nostādīšanā (dziedāšanā): J. Kornets, P. Jozuus, M. Zanders, P. Jurjans, A. Kornets, J. Karps, E. Miķelsons, M. Vīgnere-Grīnberga, B. Sosaars, D. Arbeņins, E. Mauriņš.

Plastika un deĵa: M. Kauliņš, Marta Ville, K. Freimanis, Fel. Ertņere.

Cikstoņa ar rapieriem: O. Ņivulis, Jankovskis.

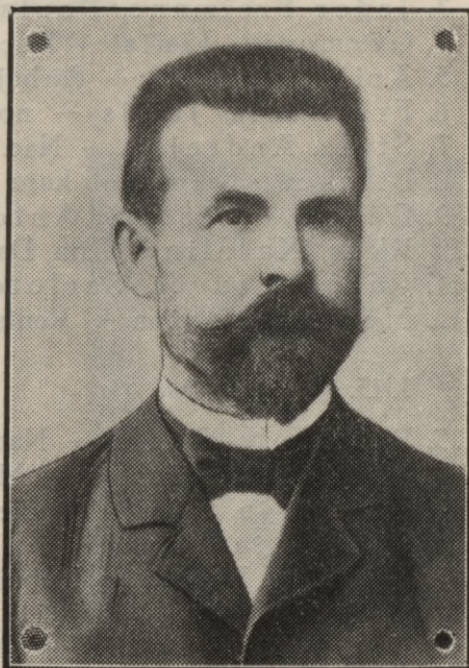
Drāmas un rakstniecības vēsturē: Teodors Zeiferts, Kārlis Krūza, K. Dziļleja.

Teātra vēsturē: J. Sīlītis, T. Lejas-Krūmiņš, K. Freinbergs, Zeltmatis, Fr. Dombrovskis-Dumbrajs.

Kārlis Veics (maskā)
Dr. kursu grīma pasniedzējs

Pa labi:
Eduards Mednis
Pasniedzēja psiholoģiju, loģiku un
aistētiku

Poētikā: V. Plūdonis, A. Bračs, K. Dziļleja.

Latv. valodā: A. Saulietis, Līgotņu Jēkabs, K. Krūza, prof. E. Blese.

Mākslas vēsturē: B. Dzenis, R. Sterns, J. Dombrovskis.

Psiholoģijā un aistētikā: Ed. Mednis, Fr. Bārda, Austrā Kārklīna, A. Ašmanis, P. Birkerts, prof. J. Ozoliņš-Burtnieks, doc. Milda Paļeviča.

Atsevišķas lekcijasursos nolasījuši: J. Priede par Maskavas teātriem, Jūlijs Roze par Delsartu, Kr. Linde par Antigoni.

ABSOLVENTU SARAKSTS

1912. g. izlaidums.

1. Simsons, Jānis — darboj. Nac., Dail. teātros, pensionēts.
2. Riekstiņa, Milda — ilgus gadus Nac. t., pensionēta.
3. Jeger-Freimane, Paula — pazīst. teātr. kritiķe.
4. Ģērmanis, Jānis — Nac. teātra premjers.
5. Ariņa, Otilija — darboj. Nac., Dail. t., pensionēta.
6. Freimanis, Jūlijs — no teātra darb. atteicies.
7. Stūls, Andrejs † — Nac. t. un operā.
8. Bilchen, Zelma — kara laikā žēlsirdīgā māsa.
9. Ģēvelis-Viesturs, Āntons — Rīgas mazākās trupās.
10. Ekus, Karoline (Rīta Dagmar) — Rīgas mazākās trupās.
11. Rasma-Bruver, Šarlotte † — R. L. teātrī un citur.
12. Medens, Marija — Ventspilī un provincē.

1913. g. izlaidums.

13. Baltābole, Paula — Nac. t., Dail. t. u. c.
14. Grunte, Fridrichs — Maskavā, latv. t.
15. Neuberga, Lūcija — Liepājā, Dail. t. u. c., pensionēta.
16. Špīlberga, Ludmila — Nac. teātra aktrise.
17. Keplere, Lidijs — Liepājā, Maskavā, Dailes t. un mazāk. t.
18. Viesture-Demut, Emīlija — ilg. gad. Dail. t., tag. Liepājā.
19. Bensone, Hermine — Tērbatā, Valkā, vēlāk no skat. atst.
20. Hamsters, Kārlis † — Maskavā, Rīgā.
21. Sēnīte, Milda — Nac. t., Dailes t.

1914. g. izlaidums.

22. Kārklīšs, Jānis — Rīgā, Pēterpilī; tagad Nac. op. dziedonis.
23. Jēps-Baldzens, Jānis — lauku t. režis. un luģu autors.
24. Redere, Emīlija — Rēvelē; tag. darbošanās nezināma.
25. Gulbis, Augusts — Nac. t., Kuld., Cēs.; tag. t. skol. pīdāg.
26. Mačs, Emīls — Dail. t. aktieris; L. dr. k. pīdāgogs.
27. Mūrnieks, Frīcis † — Maskavā, Liepājā, Dail. t.

1915. g. izlaidums.

28. Austrinš, Alfreds — Maskavas pad. vald. teātros.
29. Feldmane, Auguste — no skat. atstājusies.
30. Baltruk, Marta — Ventspils t., vada izrādes provincē.
31. Kvēps, Konrads — Nac. teātra aktieris.
32. Upatnieks, Kārlis — Nac. t., Dail. t.; tag. no skat. atstājies.
33. Ābols, Milda — darbība nezināma.
34. Jēkabsons, Anna — Nac. teātra aktrise.
35. Elsis, Jēkabs — Maskavas latv. t. trupā.

Anna Jēkabsons
Nacionālā teātra aktrise

Konrāds Kvēps
Nacionālā teātra aktieris

1917. g. izlaidums.

36. Vīnkalns, Lidijs — bēgļu laikā Krievijā.
37. Juranšs, Ātis — Maskavas latv. t.
38. Kaija-Jankevičs, Ellena — aizbrauca uz Krieviju.
39. Bremšmidt, Johanna — Mask., Kuld., Nac. t.; dr. k. instr.
40. Anderson, Margareta — no skatuves atteikusies.

1919. g. izlaidums.

41. Šūmanis, Edvards — vada Saldus teātra izrādes.
42. Šīre-Miermežs, Valfrīds — daž. t.; uzstājas kā deklām.

1920. g. izlaidums.

43. Jansons, Vanda — no skatuves atteikusies.
44. Priede, Jānis — Dail. t.; skat. māksl. teorētīķis.
45. Plēsums-Līdums, Ālvīne — no skat. atteikusies.
46. Zeltiņ-Kippe, Zelma — no skat. atteikusies.

1921. g. izlaidums.

Tā kā kara laikā jauni audzēkņi neiestājās, tad arī nebija absolventu izlaiduma.

1922. g. izlaidums.

47. Koppe, Hermīne — Dail. t. un c.
48. Ezeriņa, Emma — Ventspilī, Cēsīs, Jelgavā.

1923. g. izlaidums.

49. Liepiņa, Lidiņa — Dail. t., mazāk. Rīg. teātros.
50. Rēpiņš, Teodors — vairākos Rīgas teātros.
51. Āmols, Gustavs — Valmierā, Cēsīs, Jelgavā, Rēzeknē.

1924. g. izlaidums.

52. Kaupiņa, Mirdza — Liepājā un Rīgas t.
53. Strazdiņa, Velta — Daugavpilī; no skat. atstājusies.
54. Streips, Valfrīds — Daugavpils t., Ceļojošā t.
55. Rozīte, Ance — Daugavpilī, Ceļojošā t.

1925. g. izlaidums.

56. Lūss, Elga — no skatuves atteikusies.
57. Šmidte, Tonija — Jelgavas t., Dailes t.
58. Sietiņšone, Milda — Valmierā, Daugavpilī.
59. Rudzītis, Pēteris — Nac. t. u. c., slimības dēļ pensionēts.

1926. g. izlaidums.

60. Kreicums, Rudolfs — Dailes t. aktieris.
61. Breicis, Hermanis — Rīgas Mazā teātra aktieris.
62. Zālītis, Pauls — Daugavpilī, Jelgavā.
63. Priedīts, Bernhards — Daugavpils t. aktieris un režis.
64. Feldmane, Millija — Valmieras teātrī.
65. Altcepure, Elvira — Kuldīgā; no skat. atteikusies.
66. Berga, Vilma — Zemnieku drāmas trupā.

Hermanis Breicis
Rīgas Mazā teātra aktieris

Alfreds Zommers
Rīgas Mazā teātra režisors

1927. g. izlaidums.

67. Liepiņa, Vilma — Liepājas teātrī.
68. Steine, Alma — Rīgas radiofona saucēja.
69. Kersel, Berta — uz skatuves nav darbojusies.
70. Adamsone, Lūcija † — Daugavpilī.
71. Merksone, Ida — Ceļoj. t.; no skat. atteikusies.

72. Tauriņa, Elza — Valmierā, Jelgavā u. c.
73. Zemnieks, Milda — no skatuves atteikusies.
74. Bērziņa, Emilija — Liepājas t., Dailes t.
75. Lūse, Emilija — pie skatuves nedarbojas.
76. Kirilova, Arīja — Kuldīgā, Zemnieku dr.
77. Bruģan, Alvīne — Rīg. Pārdaugavas t., Liepājā.

1928. g. izlaidums.

78. Bašbauer, Elza — Daugavpilī; no skat. atteikusies.
79. Birkmanis-Kalnabērzs, Jānis — Rīg. Mazā t., Radiof.
80. Kaņepēns, Elza — Dail. t.; slimības dēļ skat. atstājusi.
81. Krauze, Marija — mazākās trupās, Kuldīgas t.
82. Segliņš-Lejnieks, Kristaps — Rīgas radiof., Mazā t.

1929. g. izlaidums.

83. Krauklis, Ātis — Dailes teātra aktieris.
84. Ķikulis, Jānis — Liepājas teātra aktieris.
85. Matīss, Tālis (Otto) — izglīt. par dziedoni; Nac. operā.
86. Veinbergs, Hermīne — Rīgas Mazā t. aktrise.
87. Zidere, Āustra — Dailes teātra aktrise.
88. Ziediņš, Milda — Rīgas mazāk. trupās, Zemn. drāmā.
89. Žukurs, Ella — Rīgas mazākās trupās.

1930. g. izlaidums.

90. Celmiņš, Jūlijs — Daugavpilī un mazākās trupās.
91. Cīrulis, Vera — Zemnieku drāmā.
92. Grīns, Emilija — mazākās trupās.
93. Kalniņš, Āsja — Valmierā, Daugavpilī.
94. Kalniņš, Ārnolds — Zemnieku drāmā.
95. Kaugurs, Lidija — Valmierā un mazākās trupās.
96. Kīns, Hermīne — Valmierā, Nac. t., Zemn. drāmā.
97. Plostnieks, Milda — Zemn. drāmas aktrise.
98. Purgals, Lidija — Dailes t. un mazākās trupās.
99. Stemps, Ārnolds — Daugavpilī, Jelgavā.

100. Stepanovics, Kārlis — no skatuves atstājies.
101. Šīraks, Milda — Rīgas Mazā teātrī.
102. Šķipsna, Mirdza — mazākās Rīgas trupās.
103. Vidnere, Olga — Zemnieku drāmā.

1931. g. izlaidums.

104. Ašaks, Pēteris — Zemnieku drāmas direktors.
105. Balodis, Dagmara — Kuldīgā, Zemn. drāmā.
106. Cīrulis, Alberts — Zemnieku drāmā.
107. Dabra-Sils, Oskars † — mazākās trupās.
108. Jaunozols, Olga — Zemnieku drāmā.
109. Kalnakārklis, Irma — Liepājas t., Nac. t.
110. Limberga, Zelma — mazākās trupās, Rīgas Mazā t.
111. Lūcis, Pēteris — Zemn. drām. akt., kursu instruktors.
112. Luste, Ludmila — Kuldīgas teātrī; izglītojas.
113. Rode, Kriša — mazākās trupās, vada Atb. biedr. kursus.
114. Zilava, Milda — Nac. teātra aktrise.
115. Švāgere-Šalka, Irine — mazākos Rīgas teātros.
116. Punevica, Erna † — mira 1931. g. traģiskā nāvē.

1932. g. izlaidums.

117. Stērste, Elza — Rīgas mazākās trupās, Ventspils t.
118. Bunis, Irma — Valmierā, Rīgas mazākās trupās.
119. Gūtmane-Liepiņa, Marija — Rīgas Mazā teātrī.
120. Liepa, Voldemārs — Nac. teātrī.
121. Mežule, Milda — Rēzeknes t.
122. Mizers, Elza — Zemnieku drāmā.
123. Honīgs-Midiņš, Vilhelms — Valmierā u. c.
124. Mežaks, Nora — Dailes teātrī.
125. Strauss, Elza — Dailes teātrī.
126. Zommers, Alīse — no skatuves atteikusies.
127. Veinbergs, Anna — Zemnieku drāmā.
128. Visockis, Veronika — Rēzeknes t.
129. Melducis, Pauls — Dailes teātrī.
130. Plakans, Sigords — Zemnieku drāmā.
131. Rīvelis, Murita — no skatuves atteikusies.

135. Ručevska, Eiženija — mazākās trupās.
136. Skalberga, Āustra — studē jurisp.
137. Kalniņš, Lūcija — Dailes teātrī.

1933. g. izlaidums.

138. Liepiņa, Nina — darbojas kā skolotāja.
139. Ozols, Indriķis — Dailes teātrī.
140. Spuris, Kārlis — Zemnieku drāmā.
141. Štolcs-Vilnis, Rīta — Nac. teātrī.
142. Vidnieks, Ālfs — Liepājas teātrī.
143. Verners, Valda — Ziemeļblāzmas teātrī.
144. Vilks, Emija — Zemnieku drāmā.
145. Zemgals-Klucis, Līta — Nac. t., Liepājā.
146. Frankevičs, Oļga — no skatuves atteikusies.
147. Līgotnis, Vilma — mazākās trupās.

1934. g. izlaidums.

148. Ratnieks, Zenta — mazākās trupās.
149. Danga-Popels, Lonija — Rīgas Mazā teātrī.
150. Virza-Balodis, Erika — Zemnieku drāmā.
151. Vangīns, Helene — Rīgas Mazā teātrī.
152. Straume-Dziedātāja, Olīta — Rīgas Mazā teātrī.
153. Stubauss, Ārnolds — Liepājas teātrī.
154. Petrovskis, Ārturs — Liepājas teātrī.
155. Salnis-Ģermanis, Kārlis — Zemnieku drāmā.
156. Caunītis, Pēteris — Zemnieku drāmā.
157. Sterns, Ārturs — mazākās trupās.
158. Kociņš, Jānis — Rīgas Mazā teātrī.

Pilnu kursu nebeigušie.

Vairāki Latv. drāmat. kursu audzēkņi (ap 60) piestājušies pie skatuves pilnu kursu nebeiguši; starp tiem, kā plašāk pazīstami, būtu minami:

1. Mača, Ālma — Dailes teātrī.
2. Gulbis, Ālfreds — Ziemeļblāzmas teātra vadītājs.

3. Zommers, Alfreds — Rīgas Mazā teātra vadītājs.
  4. Abrams, Voldemārs — vadījis teātrus Valmierā, Cēsīs u. c.
  5. Dukāts, Jānis — Ceļojošā teātrī.
  6. Šaberts, Jānis — Nac. teātra aktieris.
  7. Vēsmiņa-Kokal, Irma — Ventspilī, Rīgā.
  8. Poruka-Linkmane, Nadina — Liepājā, Jelgavā.
  9. Parņickis, Reinis — Nac. teātra aktieris.
  10. Lūsis, Voldemārs — Zemnieku drāmā.
  11. Paeglīts, Kārlis — Nac. teātrī.
  12. Sīlis, Marta — dziedātāja, Radiofonā.
  13. Zilnovska, Anna — Liepājā, Ceļojošā teātrī.
  14. Ješevica, Vera — Nac. teātrī.
  15. Baldone, Austra — Dailes teātrī.
  16. Saule, Alfreds — Rīgas Mazā teātrī.
  17. Miezis, Elīzabete — Nac. teātrī.
  18. Titans, Āntons — Liepājā.
  19. Zviedris, Jānis — Mazo trupu režisors.
  20. Pulkvedis, Pēteris — Pārdaugavas teātrī.
  21. Dirveika, Katrīne — Zemnieku drāmā.
  22. Neimanis, Jānis — Daugavpilī, Jelgavā.
  23. Prindule, Erika — Jelgavā.
  24. Baltaisvilks, Rudolfs — Nac. teātrī.
  25. Kaktiņš, Pēteris — Zemnieku drāmā.
  26. Jansons, Jānis — vadīja Moderno teātri.
  27. Strautnieks, Jānis — Rīgas Mazā teātrī.
  28. Aldersons, Eižens — Zemnieku drāmā.
  29. Šmidts, Luijs — Rīgas Mazā teātrī,
  30. Valdman-Teichmane, Lūcija — Nac. operā.
- un daudzi citi, kas īsāku vai ilgāku laiku darbojušies dažādos teātros.

Visu audzēkņu kopskaits, kas Latv. drām.ursos 25 gadu laikā mācījušies, pārsniedz tūkstots personu. Bez tam Zeltmatis, noturēdams īsus drām.ursos daudzu provinces teātru aktieŗiem un daiŗrunasursos skolotājiem, iepazīstinājis ar izrunas pamata likumiem simtiem dalībnieku, tādā kārtā sekmēdams skatuves mākslas izpratni mūsu tautā.

Jauns darbības posms. Uzsākot 1934./35. g. rudenī jaunu gada simteņa ceturkni, Latv. drām. kursi atvēra ansambļa klasi, kurā pārnāca no Teātra skolas vairāki audzēkņi, kas bij mācījušies pie krievu pārdarītāja M. Čehova pēc citas metodes. Ātzīdams šīs metodes dažas labās puses, Zeltmatis deva šiem audzēkņiem izdevību mācīties tālāk šādā metodē, protams, sniedzot tiem izrunas tehniku un daiļrunas mācību pēc savas ilgās gados piekoptās un par teicamu atzītās metodes. Līdzšinējās klasēs mācības notiek tāpat kā agrākos gados, pieaicinot tikai dažus jaunus pārdarītājus.

Lonija Danga
Rīgas Mazā teātra aktrise

Hermīne Veinberģe
Rīgas Mazā teātra aktrise

11./24. novembrī 1934. g., kā Latv. drām. kursu dibināšanas dienā, notika 25 g. darbības atceres vakars. Dir. Zeltmatis nolasīja referātu par pirmo kursu direktoru J. Ā. Duburu, un E. Mačs — savas atmiņas par Duburu kā audzinātāju. Drām. kursu jubilejas izrādi nolēma svinēt vēlāk, uzaicinot kā tēlotājus kursu absolventus no visiem Rīgas teātriem. Tādu sarīkoja 19. martā Rīgā, Dailes teātrī.

LAIKRAKSTU ATSAUKSMES

25 gadu laikā par Latv. drām. kursiem laikraksti rakstījuši tik daudz atsauksmes, ka tās visas iespiežot vajadzētu vairāk drukas lokšņu. Še pasniedzam atsauksmes tikai par kursu darbības sākumu, kā arī pirmo un pēdējo audzēkņu izlaidumu. (Atsauksmes sniegtas saīsinātā veidā, un tikai zīmīgākās.)

„Latvija“ Nr. 110, 1910. g.:

Latv. Drāmatiskos kursus vakar 14. maijā notika pirmie pārceļšanas eksameni. Programma sastāvēja no dažādiem skatiem iz lugām, kā arī atsevišķām deklamācijām. Kā tas pēdējā laikā ārzemēs parasts un par visai teicamu atzīts, tā arī Latv. Drāmatiskos kursus skati tika izrādīti bez kostīmiem un grimēšanās, kas atstāja ļoti labu iespaidu: tā skolēna kustības var būt pilnīgi brīvas un dabīgas, un spilgtāki redzama viņa individualitāte. Kursos ir daudz ļoti apdāvinātu audzēkņu (sevišķi tas sakāms par dāmām), un daži no viņiem veica savus uzdevumus tā, kā lai Dievs dod to veikt mūsu lielo teātru aktieriem. Patīkami bija dzirdēt ausīm, kuŗas caur neciešamo latviešu aktieŗu skatuves izrunu un slikto latviešu valodu banalizētas, — tīras, pareizas latviešu valodas skaņas. Eksāmenos noklausījās kursu skolotāji, preses priekšstāvji un dažas vietējo teātru aktrises. Āktieŗi, kuŗi bija aicināti eksāmenos noklausīties, nebija atnākuši. Žēl. —

Ed. Vulfs.

„Latvija“ Nr. 243, 1910. g.:

Pie mums jau pastāv otro gadu drāmatiskie kursi, kuŗos izglītojas nākošā mākslas paaudze. Klusībā tiek strādāts un vērtības sakrātas. Prieks ir redzēt to centību un tiekšanos pēc mākslas izglītības, ko tagad var nomanīt mūsu jaunatnē. Tā tik var rasties īsta intelliģenta mākslas publika. Bet šī publika ir tā, kas ceļ māksliniekus, vada kultūras gaitu uz priekšu un par garīgām vēr-

„Valdības Vēstnesis“ Nr. 191, 1924. g.:

Latvju Drāmatiskiem kursiem, kuŗus notura Zeltmata vadībā, bija trešdien vecākā kursa audzēkņu pārbaudījums, tā sauktais „cēlienu vakars“. Tā kā mums tagad nodibinās dažādi atsevišķi teātri, tad izglītoti teātra spēki visai vajadzīgi. Zeltmata kursus, kuŗos kā mācības spēki darbojas vairāki mūsu pirmākie skatuves spēki, bez paša kursu vadītāja, starp citiem arī režisori A. Mierlauks, E. Feldmans un Fr. Rode, acīm redzams, labi izglīto skatuves talantus. Prieks bija redzēt, ka negarā cēlienā jaunie spēki varēja attīstīt it pievilcīgas un uzmanību cieši un dziļi saistošas situācijas. Šādi izglītotus skatuves spēkus droši varēs laist uz katras skatuves un no tiem laikos sagaidāmi ievērojami spēki, kur viņiem būs izdevība savu attīstību nepārtraukti turpināt un joprojām tālāk izkopt.

Aronu Matīss.

„Brīvā Zeme“ Nr. 103, 11. V. 1934. g.:

Ceturtdien, 10. maijā, Dailes teātrī notika Zeltmata drāmatisko kursu absolventu pārbaude. Izrādīja atsevišķus cēlienus no dažādām lugām. Jaunie mākslinieki savas lomas bij izvēlējušies kā savai īpatnībai piemērotākas. (Āpskatīti atsevišķi tēlojumi.) Visumā jā-saka, ka absolventi savu uzdevumu veica labi un nebija taupījuši pūles, lai darbs labi izdots. Publika ļoti atsaucīgi uzņēma absolventu pārbaudes izrādi.

„Jaunākās Ziņas Nr. 105:

Jaunos talantus meklējot, vakar Nac. teātrī debitēja apm. 25 jauni reflektanti. Jākonstatē, ka skatuves runu šimbrīžam tomēr vislabāk pārvalda Zeltmata audzēkņi.

J. Kārklīņš.

IESTĀŠANĀS NOTEIKUMI.

1) **Pieteikšanās.** Katram, kas vēlas kursus iestāties, jāpie-teicas personīgi vai ar rakstu, un jāuzdod sekošas ziņas: a) dzimtas, kristams- un tēva vārds; b) kad dzimis — gads, mēnesis, datums; c) kādas skolas apmeklētājs — kur, kad un līdz kādai klasei; d) sava dzīves vieta Rīgā.

NB. Nepilngadīgiem bez tam vēl jāpienes vecāku atļauja. (Sk. statūtu 18. §.)

2) **Pārbaudījums.** Pirms uzņemšanas kursus ikvienam jā-iztur pārbaudījums, lai varētu pārliecināties par viņa dabiskām do-tībām — izjūtu un izrunu. Jāiemācās no galvas un jānodeklamē pāris mūsu labāko rakstnieku dzejoļi pēc paša izvēles, vai nu li-riska, drāmatiska vai humoristiska satūra. Tāpat jāiemācās viens mo-nologs vai skats no kādas lomas, kuŗš jāattēlo runā un mimiskās kustībās.

3) **Uzņemšana.** Audzēkņi tiek uzņemti divreiz gadā: sep-tembrā un janvārā mēn. sākumā, pēc tam, kad audzēknis izturējis pārbaudījumu. Uzņemtam audzēknim jāparaksta reversāls, ka tas kārtīgi izpildīs direkcijas aizrādījumus un prasījumus.

NB. Par nepilngadīgiem jāparakstās arī tēvam vai aizbildnim.

4) **Mācības nauda** jāmaksā uz priekšu (praenumerando) vismaz par vienu mēnesi. Tās lielumu katru gadu nosaka kursu direkcija.

5) **Mācības laiks.** Vecākiem kursiem — pēcpusdienās no 4—7 vakarā; jaunākam — vakaros no 6—9 vakarā.

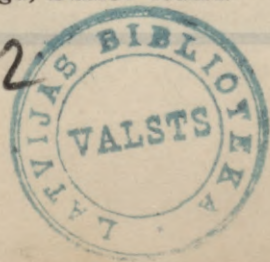
6) **Atsevišķas lekcijas vai stundas.** Brīvklaušītāji, kas neiestājas pilnā kursā, bet klausās tikai atsevišķus priekšmetus, kā: izrunas tehniku, daiļrunu u. c. (kas sevišķi ieteicams skolo-tājiem) — maksā pazeminātu honorāru.

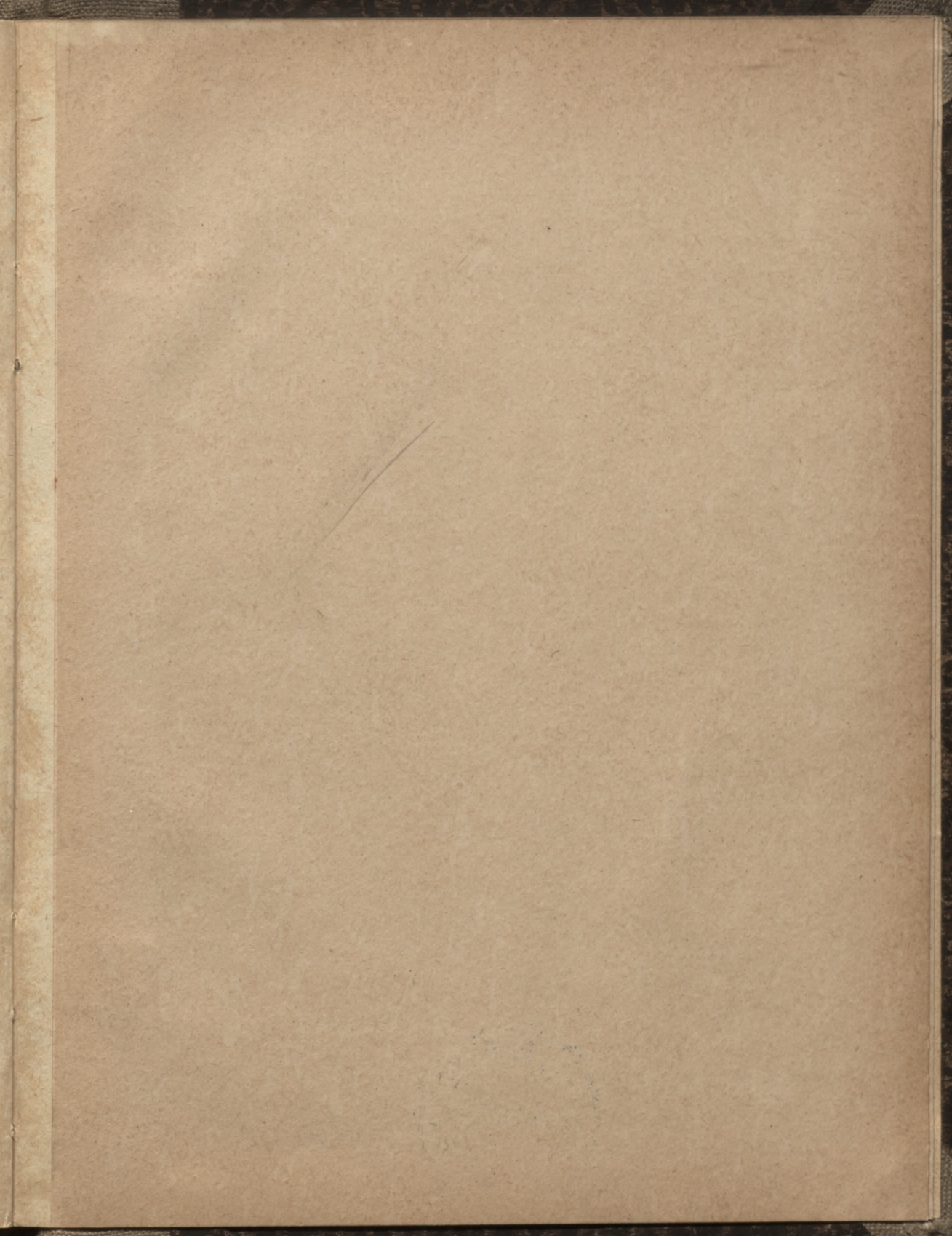
Prospektus izsūta uz pieprasījumu par Ls 1.—.

Zeltmata privātā adrese: Rīgā, Ģertrūdes ielā 69/71, dz. 81.

Kursu telpas: Rīgā, Dailes teātri.

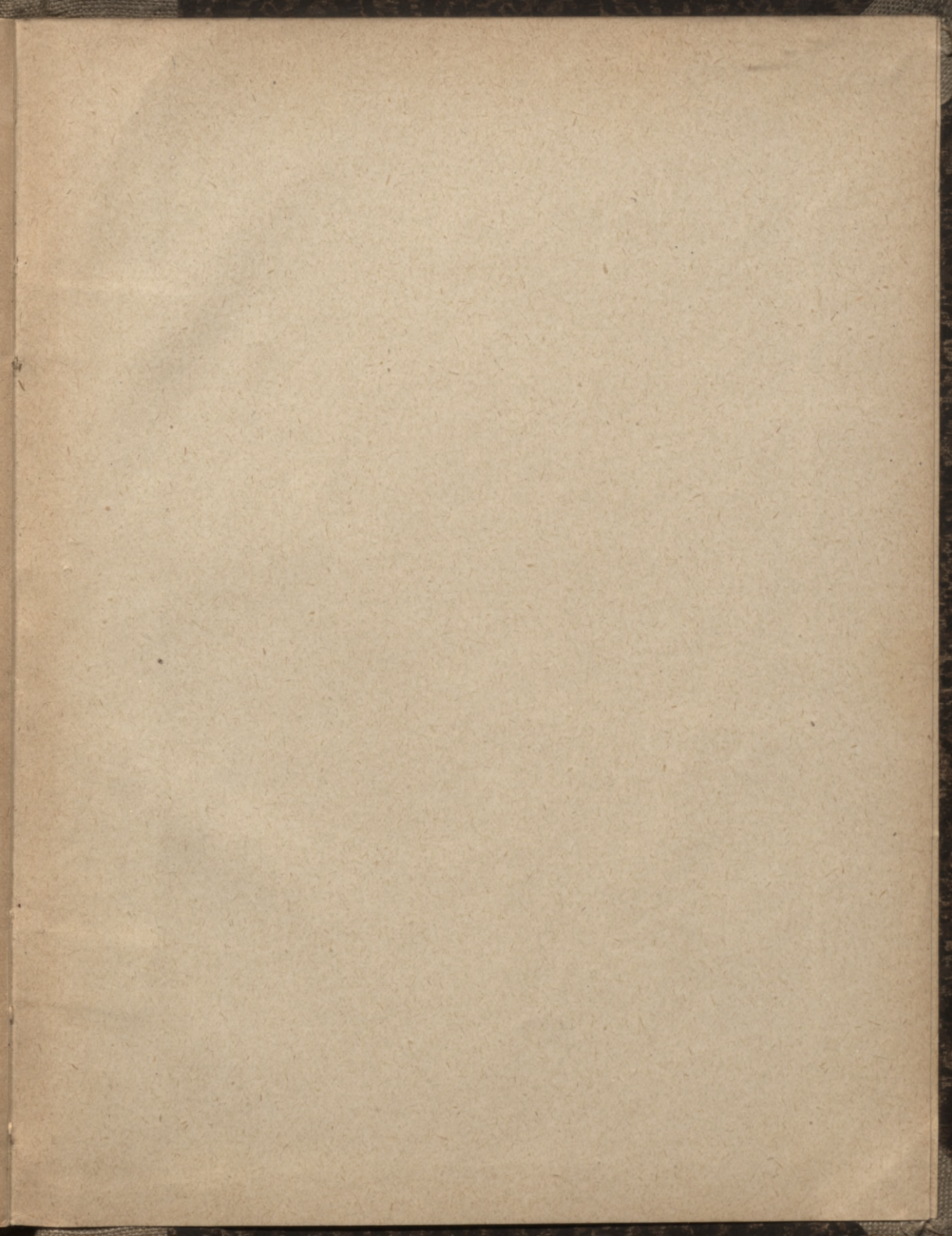
Direkcija.

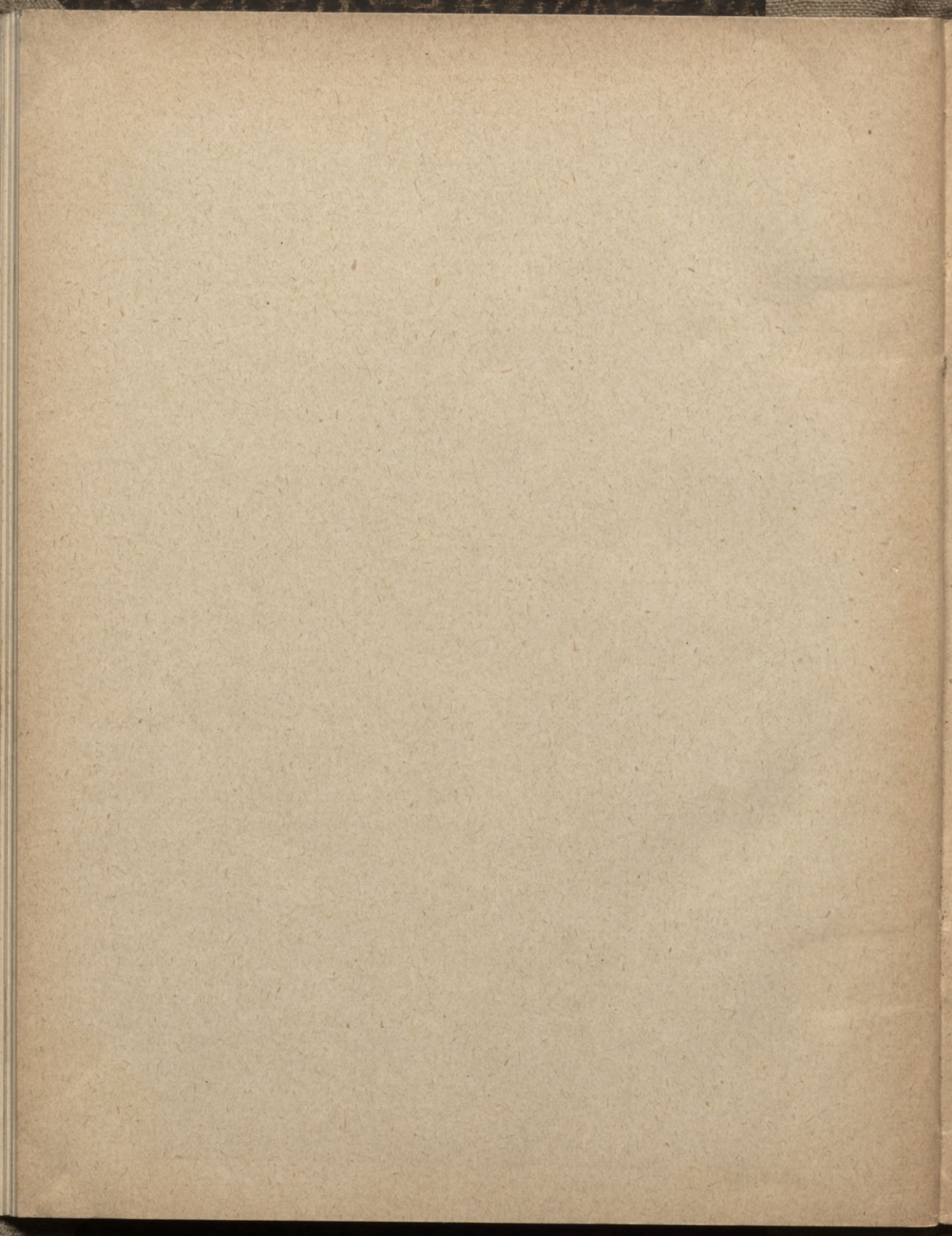

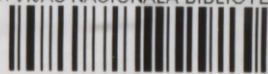
18. MART 1935

Le 12772

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309065316